

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ
24

YASAMA YILI
3

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

6 Şubat 2013 Çarşamba

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU
GÖRÜŞME TUTANAKLARI

6 Şubat 2013 arŐamba

---0---

K O N U

	<u>Sayfa</u>
Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Türkiye’deki kadın nüfusunun meseleleriyle ilgili tarım sektörü çerçevesinde yaptığı proje ve çalışmaları hakkında	1:30
Türkiye Cumhuriyetiyle Azerbaycan Cumhuriyeti Hkmeti arasında Aile, Kadın ve ocuk Politikaları Alanında İŐ Birliği Politikasının Onaylanmasının Uygun BulunduĐuna Dair Kanun Tasarısının geneli üzerinde görüşme (1/736)	30:31

İ  İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:31
Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Türkiye’deki kadın nüfusunun meseleleriyle ilgili tarım sektörü çerçevesinde yaptığı proje ve çalışmaları hakkında	1:30
Öznur ÇALIK (Malatya)	2, 13:14, 17:20
Mehmet Mehdi EKER (Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı) (Diyarbakır)	2:15, 17:25, 27:30
Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Temsilcisi	10
Ayşe Nedret AKOVA (Balıkesir)	11, 30:31

Sebahat TUNCEL	(İstanbul)	12:16
Zeynep KARAHAN USLU	(Şanlıurfa)	16:17, 22:23
Hülya GÜVEN	(İzmir)	17
Gürkut ACAR	(Antalya)	24:26
Mesut DEDEOĞLU	(Kahramanmaraş)	25:26
Fatoş GÜRKAN	(Adana)	26:27
Türkiye Cumhuriyetiyle Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti arasında Aile, Kadın ve Çocuk Politikaları Alanında İş Birliği Politikasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısının geneli üzerinde görüşme (1/736)		30:31
Genel Gerekçe		30:31
Ayşe Nedret AKOVA	(Balıkesir)	31

Açılma Saati: 10.16

Kapanma Saati: 12.28

6 Şubat 2013 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.16

BAŞKAN: Azize Sibel GÖNÜL (Kocaeli)

BAŞKAN VEKİLİ: Binnaz TOPRAK (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Öznur ÇALIK (Malatya)

SÖZCÜ: Tülay KAYNARCA (İstanbul)

KÂTİP: Mesut DEDEOĞLU (Kahramanmaraş)

0

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, yeterli çoğunluğumuz vardır, toplantıyı açıyorum.

24'üncü Dönem Üçüncü Yasama Yılı'nın 7'nci Toplantısını gerçekleştireceğiz. Toplantımızın verimli olmasını temenni ederek gündeme dair birkaç bir şey söylemek istiyorum.

Biliyorsunuz, toplantılarımızın en önemli hususlarından bir tanesi de özellikle karar alma mekanizmalarında kadın varlığının artırılmasına yönelik, kurumlardaki, özellikle kamu kurumlarındaki üst düzey kadın yöneticilerin sayılarının artmasına yönelik kurumların sunumlarını alıyoruz, bu konudaki mevcut durumlarını. Bu amaçla gerçekleştirdiğimiz çalışmalar içerisinde de bugün Tarım Bakanlığı bir sunum hazırlayacaklar ve bu konuda Bakanlığın durumunu ortaya koyacaklar. Özellikle de kadınların hem karar alma mekanizmalarında hem ekonomiye katılımında hem de istihdamlarının artırılmasında hem de 2010/14 sayılı Başbakanlık genelgesi doğrultusunda kadına yönelik statülerin güçlendirilmesine yönelik yaptıkları çalışmalarını bu toplantılarda bize aktarma fırsatı oluyor.

Diğer bir konu, gündemimizde olan konulardan geçen toplantıda da bahsini yapmıştım ve hepinize birer broşür dağıtmıştım. Özellikle 8 Mart günü kamuoyuna bir broşür, bir film ve bir afiş serisiyle tüm yurttaki bir propagandayla girelim arzu ediyorduk. Bununla ilgili bir broşür çalışması yollamıştım sizlere. Bunlarla ilgili ilave etmek istedikleriniz, söyledikleriniz varsa, bunları bize iletirseniz hemen bu düzeltmeleri yapıp basım ve devamını sağlayalım. Filmle ilgili bugün öğleden sonra bir toplantı gerçekleştireceğiz. Onun da hazırlığı bittiyse bir dahaki toplantıda komisyona da filmle ilgili sunumun yapılmasını da temin ederiz.

Biliyorsunuz, 8 Martla ilgili bir etkinlik yapalım düşüncemiz vardı. Bir de komisyonun kuruluş yılı dönümü 24 Mart biliyorsunuz, dolayısıyla 4'üncü yaşına girecek komisyon. Onunla da bir etkinlik düşünülüyor. Fakat 8 Mart ve 24 Mart birbirine yakın iki tarih. Dolayısıyla bunu tek bir etkinlik hâline getirmek mümkün olabilir. Şimdi, herkesin 8 Martla ilgili kendi bölgelerinde de çalışmaları

olabilir. Dolayısıyla bir tarih belirleyip bununla ilgili çalışma yapmak isteyen arkadaşları, bu konuyla ilgili bir çalışma grubu oluşturup onun gününü Mecliste yapalım istiyoruz bir resepsiyon şeklinde. Hem detaylarını çalışabilecek, organizasyonu yapabilecek arkadaşlarımızın bu çalışma ekibinin içerisinde yer almasını isteriz. Bu konuda çalışma yapmak isteyen gönüllü arkadaşlarımız varsa bir ekip kuralım.

Gönüllü olan arkadaşlarımız varsa işaret buyursunlar: Nedret Hanım, Sebahat Tuncel...

Öznur Hanım...

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Tülay Hanım... Tamam. Bir de Alev Hanım istemişti, Alev Hanım'ı da buraya yazıyorum. 4 kişilik bir ekip oluşturmuş olduk bu organizasyon için.

Değerli arkadaşlar, Bakan Bey az sonra toplantımıza katılacak. Toplantıya gelmek üzere. Onun sunumundan sonra da kanun tasarısı ve tekliflerinden önümüzdeki hafta Dışişleri Komisyonu gündeminde yer alacak, esas komisyon olarak komisyonda yer alacak Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Aile, Kadın ve Çocuk Politikaları Alanında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Olduğuna Dair Kanun Tasarısı'nı görüşeceğiz. Esas komisyon gündemine alacağı için bugün onu gündemimize alıyoruz.

Tasarı ve teklifler açısından baktığımızda, komisyonumuzda şu ana kadar gelen kanunlardan esas komisyonların gündemine gelme sırasına göre gelen kanunları gündemimize alıyoruz. Bu amaçla beş tane kanunumuz esas komisyon gündeminde yerini almış ve bizim komisyonumuzda da görüşülmüştü. Şimdi, yakın temasla birlikte esas komisyonlarda gündeme alınması ve bize gelen kanun tekliflerinin bir an önce esas komisyonlar gündemine alınmasını sağlayarak bizde de görüşülmesini, yani yasama ayağının da hızlı bir şekilde ortaya çıkartılmasını sağlayacağız.

Öbür tarafta, kanunların taranması konusunda ilgili de Mayıs ayının ilk haftasında da komisyonumuza bir sunum hazırlıyoruz. O sunum doğrultusunda özellikle 26 temel kanunda özellikle toplumsal cinsiyet eşitliği açısından irdelenmiş ve Mayısın ilk haftasında sunum hazırlayıp komisyonu bilgilendirecekler. Ondan sonra gerekli çalışmaları tamamlayıp Mayıs ayı sonunda da bu çalışmayı bitirmeyi arzu ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, 8 Martta özellikle Başbakanın katıldığı Siirt'te de bir organizasyon var. Bu organizasyona katılmak isteyen arkadaşlara da ben de buradan duyurusunu yapmak istiyorum. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla Siirt'te bir program var. Bu programı sizlere de duyurmuş olayım.

Mart ayı sonu itibarıyla da bölge toplantılarımızın devamını sağlamak istiyoruz. Bunlardan özellikle Ağrı, Antalya, İzmir, Mardin illerinde bu yasama yılı sonuna kadar bölge toplantılarımızı da tamamlayarak bunların bir final toplantısıyla da kamuoyuna duyurulmasını sağlayacağız.

Şimdi, Bakanımız toplantıya katıldı.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) –
Merhabalar.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, hoş geldiniz.

Biz toplantımızı açtık, bir Başkanlık Sunuşları kısmını geçtik.

Şimdi, bu toplantılarımızın amacı: Biz, özellikle karar alma mekanizmalarında kadın varlığının artırılmasına yönelik özellikle kamuda ve kurumlarda kadın varlığının artırılmasına yönelik ve kadınlara yönelik projelerin, istihdamın artırılması, statünün güçlendirilmesine yönelik, özellikle kurumlarda personel sayısından tutun üretilen projelere kadar neler olup olmadığını tüm bakanlıkların sunumlarını alıyoruz. Geçen sene özellikle bakanlıklarda personel durumu ve karar alma mekanizmalarındaki kadın varlığıyla ilgili istatistiki bilgi almıştık yazılı olarak. Bu sene de komisyona davet ederek geçen seneden bu seneye durumun nasıl ilerlediğini, nelerin değiştiğini, hangi politikaların ilerlediğini görebilmeyi arzu ettik.

Bu alanda yürüttüğünüz çalışmaları dinlemek üzere, yaptığınız çalışmaları, planları dinlemek üzere sözü size bırakmak istiyorum.

Söz sizde Sayın Bakanım, buyurun.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) –
Çok teşekkür ediyorum.

Ben iyi günler diliyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan ve Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonun saygıdeğer üyeleri; gerçekte bugün sizi ziyaret etmiş olmaktan ve gerek Bakanlığım ile ilgili gerek Bakanlığımın Türkiye'deki kadın nüfusunun meseleleriyle ilgili tarım sektörü konusunda, çerçevesinde yaptığımız projeleri, çalışmaları sizlere anlatma fırsatı bulduğumdan ötürü ben de çok memnunum. İzin verirseniz ben tabii kısa bir böyle, Türkiye'de tarım sektörüyle ilgili gelişmeleri anlatmak istiyorum, Bakanlığın faaliyetlerini. Türkiye'de içinde kuşkusuz kadınların da büyük ölçüde yer aldığı bir sektör var. Bu sektörün hizmetleri ve bu sektörün neler yaptığını, Türkiye için ne ifade ettiğini birkaç slaytla size sunmak istiyorum. Arkasından da tabii yine komisyonumuzun faaliyetlerini ilgilendiren kadın erkek fırsat eşitliği konularında ve kadın istihdamıyla ilgili projelerimiz hakkında bilgi sunacağım.

Sayın Başkan, değerli komisyon üyeleri; Türkiye'de tarım nüfusunun toplam nüfustaki oranı 22,7. 17,2 milyon tarım nüfusumuz var, toplam nüfus içerisindeki payı yüzde 22,7. Gelişen bütün ülkelerde olduğu gibi bu oran düşüyor. Son on yıl içerisinde yüzde 35'ten yüzde 22,7'ye düştü veya yüzde 35,4'ten. İstihdamda da tarım sektörünün payı yine son on yılda yüzde, yaklaşık, 35'ten, yüzde 34,9'dan yüzde 24,8'e düştü. Burada da 6,3 milyonluk bir tarım çalışanıyla Türkiye'de aşağı yukarı her çalışan 4 insanın birisi tarım sektöründe çalışıyor.

Millî gelir içerisindeki payına baktığımızda, yani Türkiye'de 6,3 milyon insan, Türkiye'nin tarım arazilerini işliyor, üretim yapıyor, ne elde ediyor? Bugün itibarıyla -bu rakam 2011'in yalnız, 2012'nin

henüz yayınlanmadı- 61,8 milyar dolar. Son on yılda bu 23,7 milyar dolardan buraya geldi. Türkiye'nin toplam millî geliri on sene önce 230 milyar dolardı, tarımın hasılası 23,7 milyardı, bunun içerisinde yüzde 10'a tekabül ediyordu. Şimdi, Türkiye'nin 772 milyar dolar tarım hasılası ve bunun da 61,8 milyar dolarlık kısmı tarım sektöründe. Tarım sektörünün ihracatı 16 milyar dolar, ithalatı 16,3 milyar dolar yalnız bu 16,3 milyar dolar ithalatın içerisinde 5 milyar 630 milyon doları bunun tarımın kullanmadığı sanayi ham maddeleri, ithalatı tarımda görünüyor ama ihracatı başka sektörde görünüyor. Örneğin kauçuk, 1 milyar 253 milyon dolar kauçuk ithalatı var, tarım ithalatı içerisinde, bunu sanayi sektörü kullanıyor, lastik sanayi vesaire kullanıyor. Keza, işlenmemiş kösele, kürk, odun, kereste, kâğıt hamuru gibi, dokuma elyafı gibi ürünler de tarım ithalatı içinde görünüyor. Bunlar 5 milyar 630 milyon dolar tutuyor. 16,2-16,3 milyar doların aslında 5,6 milyar doları bunlardan oluşuyor. Onu çıkardığımızda bizim aslında 5,3 milyar dolar tarımda dış ticaret fazlamız var yani Türkiye gıda maddeleri ve diğer tarımsal ürünler yönünden baktığımızda 5,3 milyar dolar dış ticaret fazlasına sahip bir ülke, genel ekonomik yapımızın tersine.

Türkiye, son, 2012'nin dokuz ayında 3,3'lük bir büyüme kaydetti tarımda. Genel büyüme, ekonomik büyüme yüzde 2,6 ama tarım büyümesi yılın ilk dokuz ayında 3,3.

Türkiye'nin genel, bazı tarımsal ürün grupları itibarıyla üretim durumu ne? Mesela toplam tahıl üretimi 33,3 milyon ton, 2012 hasılası. Bunun 20 milyon 100 bin tonu buğday; 4,6'sı mısır; 880 bin tonu çeltik, hububat, tabii diğer hububat ürünleri de var. 1,7 milyon ton yağlı tohum üretiyor Türkiye. 18 milyon ton meyve üretiyor, bunun da turunçgiller, kayısı, kiraz, muz başlıca buradaki miktarlar. 27,7 milyon ton da 2012 itibarıyla bizim toplam sebze üretimimiz son on yıl içerisindeki seyirine baktığımızda toplamda bu ürün grupları itibarıyla yani gerek tahıl, gerek yağlı tohum, gerek meyve, gerek sebze önemli artışlar var, üretim artışları var. Bitkisel üretimle ilgili durum kabaca bu.

Hayvansal üretime, hayvan sayılarına baktığımızda Türkiye'nin hayvansal hasılası 2011'de 18,5 milyar dolar civarında yani tarımsal hasıla içerisindeki hayvancılığın payı giderek artıyor. Sığır sayısında son on yılda yüzde 26,3'lük bir artış var, yaklaşık 12,4 milyon 2011'in yayınlanan istatistikleri. Kültür ırkı oranında ciddi bir gelişme var, bu önemli bir şey çünkü esas şu oranın artması yani 19'dan 39'a bunun çıkması yüzde 105'lik bir artış on yılda, bu, Türkiye'deki hayvansal üretim miktarını çok önemli şekilde etkiliyor çünkü bunlar yüksek verim veren ırkların oluşturduğu bir popülasyon. Küçükbaş hayvan sayısında Türkiye'de yine bir gelişme var, şu 2011 rakamı, 2012 için 35 milyona çıktı, burada 2011'in rakamı var. Burada da biz destekleme kapsamına aldık ilk defa 2006 yılından itibaren ve cumhuriyet tarihi boyunca seyri hep aşağı doğru olan küçükbaş hayvan sayısı ilk defa on yıl öncesinin üstüne çıktı, bu da bizim için önemli bir gelişme ve biz bunu ileriye doğru sürdürmeyi düşünüyoruz.

Süt üretiminde toplam 8,4 milyon tondan 15 milyon tona çıktı, bu, tabii kayıtlı üretim. Kırmızı et üretimi keza, 776 bin tona çıktı. Süt verimi, mesela bir sığırdan elde edilen ortalama süt bir

periyotta, "laktasyon dönemi" diyoruz biz, 300-305 günde hayvan başına yaklaşık 2,9 ton seviyesine çıktı, bu 1,7 tonda on sene önce. Et verimi 184 kilogramdan, hayvan başına 251 kilografa çıktı, bu iki parametre de şununla alakalıdır yani daha çok şuradaki yüzde 19'dan yüzde 39'a çıkışla alakalı, kültür ırkı oranının artmasıyla alakalı.

Tavuk etinde keza, 696 bin tondan 1,6 milyon tona bir çıkış var. Balda 74 bin tondan 94 bin tona, su ürünleri yetiştiriciliği dediğimiz kültür balıkçılığından elde ettiğimiz üretim de yine 61 bin tondan 188 bin tona çıktı. Bunun önemli bir kısmı da ihraç ediliyor ve Avrupa'ya ihraç ediliyor. Avrupa başkentlerinde restoranlarda, lokantalarda servis edilen her 3 ila 4 çupra, levrek balığından bir tanesi Türkiye'den gitme. Geçen sene yaklaşık 450 milyon dolarlık bizim kültür balıkçılığından ihracatımız gerçekleşti. Japonya'ya orkinos vesaire ihraç ediyoruz, Avrupa Birliği ülkelerine de çupra ve levrek başta olmak üzere yetiştiricilik ürünü, balık ihraç ediyoruz.

Şimdi, dünyadaki durumumuz ne? Yani Türkiye'nin tarım sektörü dünyada şu an itibarıyla demin söylediğim 61,8 milyar dolarlık 2011 hasılasıyla, ki 2012 hasılası daha yüksektir, 63 milyar dolara yakın o, henüz resmen yayınlanmadığı için onu kullanmıyoruz, dünyanın 190 küsur ülkesi içerisinde 7'nci sıraya yükseldi, Avrupa ülkeleri içerisinde de 1'inci sıraya yükseldi, bu, bundan 10 sene önce dünyada şu sıralama Türkiye'nin sıralaması 11 idi, Avrupa'da da 4'tü Avrupa'daki önümüzdeki 3 ülke Fransa, İtalya ve İspanya'ydı bugün onların hepsini tarım hasılası yönünden geçmiş durumda Türkiye, Avrupa'da 1 ve dünyada da 7'nci büyüklük itibarıyla tarımsal hasıla bakımından noktaya gelmiş durumda.

Şu ürünlerde dünyanın en büyük üretici ülkesi Türkiye: Fındık, kayısı, kiraz, incir, ayva, vişne ve haşhaş tohumu. Diğer, şu ürünlerde 2 ila 5 arasındayız yani bazılarında 2'nciyiz, bazılarında 5'inciyiz. 2-5 kategorisinde şu ürünler var. 6 ile 10 arasında olduğumuz dünyada en büyük şu ürünler yani hububatın bir kısmı, mesela baklagillerde mercimekte dünyanın 2-3'üncü büyük ülkesiyiz ama hububatta dünyanın en büyük ilk 6 ile 10 arasındayız.

Şu sağda gördüğümüz sıralamada da tarımsal ürün ihracatındaki dünyadaki sıralamamız yine burada görülen ürünlerde birinci sıradayız, dünyada en çok ihraç eden ülke Türkiye.

Buğday unu: Bu 2011, buğday ununda biz bazen 2005'ten bu yana 1'inci veya 2'nci sıradayız, 2'nci olduğumuz zaman bütün Avrupa Birliği ülkeleri 1 oluyor, biz 2 oluyoruz yani bütün Avrupa Birliği ülkelerini biz bir ülke kabul ediyoruz, o takdirde onlar 1 oluyor, biz 2 oluyoruz. 1-2 sene Kazakistan oldu dünyada buğday ununda 1'inci. Biz yani ya 1 oluyoruz ya 2 oluyoruz, 2012 içerisinde de biz 1'inci sırada olduk buğday unu ihracatında.

Şu ürünlerde, dediğim gibi narenciye'nin bazı ürünlerinde, baklagillerin bazılarında ilk 5 içerisindeyiz dünyada, bu en altta gördüğümüz ürünlerde de dünyanın yine, 6 ile 10'uncu sıraları arasında Türkiye tarım ürünü ihracatında yer alan bir ülke.

Şimdi, benim tarım hakkında böyle kısa, size bilgi sunmak istedim, onun dışında şimdi, size daha çok... Avrupa'daki gelişmeleri de biz yakından izliyoruz, kadın erkek fırsat eşitliği çerçevesinde Bakanlığımızın yaptığı birtakım çalışmalar var, bunlardan bir tanesi şu: Mesela, Bakanlığımızın özellikle çiftçi kadınlarımızın, ki biliyorsunuz kırsal alanda çalışan insanlarımızın önemli bir kısmı tarımda çalışıyor ve tarımda çalışan kadınlarımızın büyük bir kısmı da esasen emeği çok fazla da, maalesef, bilinmeyen karşılığını çok fazla da kendi nam hesabına almayan bir durum. Biz bunu biraz daha gerçekte tersine çevirmeye çalışıyoruz yani özellikle kadın çiftçilerimizin durumunu güçlendirecek, onlara bir manada pozitif ayrımcılık yapacak birtakım uygulamaları hayata geçirdik. Neler yaptık mesela, size böyle, bunlardan kısaca bahsedeyim. Önce, ben, projeleri anlatayım, kooperatif desteklemeleri bu projelerden birisi. Projelerimiz şu: Biz eğitim ve yayım çalışmaları yapıyoruz kadınlara dönük. Bunlardan bir tanesi, kadın çiftçilere yönelik tarımsal üretim, eğitim ve yayım çalışmaları, bunları biz önemsiyoruz, ev ekonomisi eğitim, yayım çalışmaları. Kadın Çiftçiler Tarımsal Yayım Projesi. Bir başka projemiz, tarımsal kalkınma kooperatiflerinin buldukları yerlerdeki kadın çiftçilere verilen eğitim, yayım çalışmaları. Kırsal alanda yaşayan kadınların sosyoekonomik yönden eğitiminin desteklenmesi yoluyla bir Sürdürülebilir Kırsal Kalkınmanın Sağlanması Projesi. Bir başka isimlendirdiğimiz proje: Dere Tepe Eğitim Kadın Destek Programı, Kadın Çiftçiler Yarışıyor Bilgi ve Proje Yarışması. Bir başka, mesela yayım yaptık, bunların çoğu aslında birtakım yayınlardan, eğitim faaliyetlerinden oluşuyor, kadın çiftçiler el kitabı hazırladığımız var, Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi Ulusal Eylem Planı ki bu eylem planını da zannediyorum, arkadaşlar dağıttılar size veya dağıtacaklar, bir eylem planı hazırladık, ulusal eylem planı 2016 yılına kadar. Bir de tabii, çeşitli kuruluşlarla gerek Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızla gerek diğer ilgili bakanlıklarımız, kuruluşlarımızla mesela ziraat odalarıyla vesaire onlarla çeşitli protokoller imzalıyoruz.

Sayın Başkan, eğitimle ilgili çalışmalarımızda şunlar tabii, bizim projelerimiz, kadın çiftçilere dönük eğitim ve yayım projeleri, bu başlıklar altında yaptığımız tabii faaliyetler var Bakanlık olarak. O çerçevede size detaylarıyla ilgili birtakım bilgiler sunacağım. Şimdi, bizim kadın çiftçilere yönelik eğitim ve yayım çalışmaları kapsamında son on yılda -öyle diyelim- 32.250 çiftçi toplantısı 81 ilde düzenledik ve 428 bin kadın çiftçimize bu manada eğitimle ilgili tabii, mesleki faaliyetlerini icra etme ve onların daha iyi, daha verimli üretim yapmalarını sağlamak bakımından eğitim verdik. Burada konular da şu şekilde: Tarla ve örtü altı sebze yetiştiriciliği ki bu bazı bölgeler için son derecede önemli, bazı bölgeler için ipek böceği yetiştiriciliği var, mesela burada size bir hususu özellikle ifade etmek istiyorum.

Geçmişte tarihsel olarak ipek böceğinin yetiştirildiği ama bir süre sonra terk edildiği, oralarda ipek böceğinin üretilmediği, yetiştirilmediği yerlerde biz bu faaliyetleri tekrar ihya ettik. Örneğin Diyarbakır'ın Kulp ilçesinde ipek böceğinin üretimini biz tekrar yaygınlaştırdık ve bunun çoğunu kadınlar yapıyor hatta ürünler de elde ediyorlar yani bir ipek böceği kozası yetiştiriyorlar, sonra

bu ipliğe dönüşüyor, iplikten sonra bunu alıp boyayıp ürün yapıyorlar, kravat, şal gibi birtakım ürünleri ki onlara bir de marka ismi de geliştirdik, önerdik. Onunla o ürünü pazarlıyorlar ve bunu kadınlarımız yapıyor. Şimdi, orada entegre bir sistem kuruyoruz yani ipeği, ipliği de orada üretebilecekleri şekilde birtakım desteklemeleri onlara sağlıyoruz. Şu anda mesela Kulp ilçesi Türkiye'nin toplam yaş ipek kozasının yarısından fazlasını üretiyor ve bunun çoğunu da oradaki genç kızlarımız yapıyor, onlar çalışıyorlar.

Süt, süt mamulleri konularında, tütün yetiştiriciliği konularında özellikle bazı bölgelerde bu değişik şark tipi tütün yani ihracatta da kullanılacak, değerlendirilebilecek çeşitlerden tütün yetiştiriciliği konularında eğitim veriliyor. Hayvancılık, süt sığırcılığı, meyvecilik, mantarcılık bu da mesela yoğun bir faaliyet bazı bölgeler için söylüyorum, önemli. Arıcılık, bağcılık, kivi yetiştiriciliği çünkü şeyi kolay, önemli bir meyve, ve Türkiye'nin birçok bölgesinde yetiştirilebilecek bir ürün ve keza kümes hayvanlarından hindi yetiştiriciliği, bunların hepsi kırsal alanda kadınlarımızın aslında bir miktar eğitimle verimli bir şekilde üretimi sağlayabilecekleri ve hatta para kazanabilecekleri, ekonomik faaliyet gösterebilecekleri bir saha.

Bir başka konu, ev ekonomisiyle ilgili, eğitim ve yayım çalışmaları, bu da yine çok önemli çünkü bu aslında kırsal alandaki kesimin, ailenin yükünü büyük ölçüde kadın çekiyor yani sadece tarlada, bağda, bahçede çalışmaktan ibaret değil, yaptığı evin bir manada ekonomik gidişatını da o yönetiyor. Bu alanda eğitiminin artması önemli bir katkı sağlıyor aile bütçesine, kendinin refah düzeyinin artmasıyla da yine, alakalı.

Yine, bu arada 81 ilde 91 bin civarında bu konuyla ilgili bu başlık altında toplantı düzenlendi ve burada kadın çiftçi sayısı 1 milyon civarında eğitim bir şekilde ulaşan ve bu toplantılar çerçevesinde ulaşılan, kendisine eğitim verilen, bu eğitim faaliyetlerinden istifade eden kadın çiftçi sayısı.

Burada da yine, gerek kaynak yönetimi yani ekonomik kaynakların yönetimi, çocuk gelişimi eğitimi, beslenme, el sanatları bu çeşitli bölgelerde yani ahşaptan diğer birçok ürüne kadar farklı şekillerde el sanatları bölgeye göre geliştirilebiliyor. Bizim 3 tane merkezimiz var el sanatlarıyla ilgili, buralarda hem üretim yapılıyor hem eğitim faaliyetleri, hocalar vesaire var. Eğitim Yayım Dairemiz de çeşitli yayım araçlarıyla, eğitim araçlarıyla bu toplantıları koordine ediyor.

Bir başka konu Kadın Çiftçiler Tarımsal Yayım Projesi. 7 bin civarında çiftçi toplantısı yine 2003-2012 arasında 9 ilde yapıldı, orada isimleri de yazıyor: Erzurum, Tokat, Denizli, Diyarbakır, Konya, Kütahya, Niğde, Yalova, Eskişehir; buralarda da yine, 99 bin bu başlık altında, bu proje altında kadın çiftçi eğitimden istifade etti.

Bir başka başlık, Tarımsal Kalkınma kooperatiflerinin buldukları yerlerdeki kadın çiftçilere verilen eğitim ve yayım çalışmaları. Bu özellikle önemli çünkü biz aslında o konuyla ilgili zaten ayrı bir slaydımız da olacak. Bu çerçevede şunu söylemek istiyorum: Biz kadınlarımıza pozitif

ayrımcılık tanıyoruz yani bu yeni, son Anayasa değişikliğinden sonra değil, biz Bakanlık olarak 2005'ten beri o manada bir pozitif ayrımcılık uyguluyoruz, mesela üyelerinin tamamının kadın olduğu veya çoğunun kadın olduğu tarımsal kalkınma kooperatiflerini öncelikle biz programa alıyoruz, onların önceliği var ve bunların içerisinde çok başarılı, gerçekte, olanları var, hatta Bakanlığımızın kırsal kalkınma yatırımlarının desteklenmesi programları var, buradan hibe destek veriyoruz. O kooperatiflerin ürünlerinin işlendiği, bunların paketlenildiği, ambalajlandığı tesislerin kurulmasında da onlara yardımcı oluyoruz ki yüzde 50 civarında onlara hibe destek sağlıyoruz. Burada şu kooperatifler, mesela üyelerin çoğunluğu kadın olan 43 tarımsal kalkınma kooperatifi kurulmuş toplamda. Bizim desteklediğimiz, bize başvuran 21 tanesi programa alınmış, 18'inde de kredi tahsis edilmiş bunlardan 5'i koyunculuk alanında, 5'i süt sığırcılığı alanında, 6'sı damızlık sığırcılık alanında, 2'de seracılık alanında ve bunların 1.417 tane üyesi var, genelde üye sayıları her bir faaliyet için burada yazıyor. Bunların kadın üye sayısı 906 yani 1.400'ün 906'sı kadın, 15 milyon lira da bunlara koyunculukta 3,4; süt sığırcılığında 3,7; damızlık sığırcılıkta 6,1 olmak üzere toplam 15 milyon TL bunlara kredi kullanıldı. Şurada da yine, bu kooperatiflerde sahip olunan hayvan varlığı veya arazi dekar, sera ise seranın alanı burada yazılı.

Bizim kırsal alanda yaşayan kadınların sosyoekonomik yönden eğitimlerinin desteklenmesi yoluyla sürdürülebilir bir kırsal kalkınmanın sağlanması projemiz var. 2010 yılında Birleşmiş Milletler Gıda Tarım Teşkilatı FAO'nun yürütme toplantısında bu kabul edildi, 2011 yılında bunun uygulanmasına başlandı, bizim FAO'yla iş birliği çerçevesinde yürüttüğümüz bir proje, Türkiye ve Azerbaycan ile ortak yürütülüyor. Projenin bütçesini FAO karşılıyor. 17 proje içerisinde FAO'nun bu manada kadına yönelik tek projesi, özellikle kırsal alandaki kadınların ekonomik durumlarında, girişimci faaliyetlerinde, eğitim ve kültür düzeylerinde bir artış sağlanması, bununla hedefleniyor. Gelir düzeylerinin yükseltilmesi, kırsal kalkınmanın sağlanması bir de eğitim, yayım hizmetlerinin güçlendirilmesi amaçlanıyor.

Kadın Çiftçiler Yarışıyor Bilgi ve Proje Yarışması diye biz Bakanlık olarak bir proje başlattık geçmiş yıllarda. Bunu biz 2004 yılından bu yana her sene 81 ilde yapıyoruz, ilçe, il birincileri seçiliyor ama son derece de aslında profesyoneller ve yüksek katılımı yapıyor, akademisyenler, üniversitelerden hocalar jüriyi oluşturuyor, son derece de aslında ciddi bir çaba ve bilgi gerektiren yarışmalar bunlar lalettayın şeyler değil, çok motive ediyor, kadın çiftçilerimizi ben de imkân buldukça yani son yedi-sekiz yıl içerisinde bunların finallerine veya bölge yarışmalarına ben de katıldım, çeşitli ödüller veriyoruz birinciye, ikinciye, üçüncüye. Hatta yer yer katılanların tamamına teşvik maksadıyla sadece kadın çiftçiler katılıyor, onlara da sorularda bütünüyle tabii, tarımla ilgili, hayvancılıkla ilgili hocalarımızın hazırladığı sorular. Burada, biraz daha, 2011 yılında formatı değiştirildi, bu, Millî Olimpiyatlar Komitesi tarafından 2005 yılında da bir ödüle layık görüldü, Kadın Çiftçiler Yarışıyor programı. Motive edici, bugüne kadar bu çerçevede 10 bin kadın çiftçimize eğitim vesaire imkânı sağlandı bu çerçevede. Kadın çiftçilerle ilgili tabii, bizim çeşitli yayınlarımız var Bakanlık olarak,

Bakanlığımızın bu tür yayım faaliyetleri... Bizim bir dairemiz var, Eğitim Yayım ve Yayınlar Dairesi, çok sayıda hem görsel yayın, hem basılı, yazılı, doküman, kitap vesaire yayınlanıyor. Bir de İnternet üzerinden yayın yapan bir web tarım televizyonumuz var, orada kitaplar, yayınlar bu projenin bir parçası. Şu anda bir el kitabı hazırlığı var.

Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi Ulusal Eylem Planı ki bu önümüzde duruyor. Burada özellikle hedeflediğimiz, hem yoksulluk, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, tarımsal üretim, girişimcilik, örgütlenme, pazarlama ve doğal kaynakların kullanımı ve korunması konularına özellikle çeşitli çözüm önerilerinin geliştirilmesi ve kırsal alanda kadının güçlendirilmesi bununla hedefleniyor bu proje çerçevesinde.

Çeşitli, biraz önce söyledim, gerek ziraat odalarıyla, gerek Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla bizim müşterek yaptığımız, imzaladığımız protokoller var, orada da bizim sahamızla ilgili diğer bakanlıklarımızın veya kuruluşlarımızın faaliyetleriyle ilgili bunları entegre edip müşterek acaba daha etkin bir hizmet üretir miyiz, birlikte hizmet edebilir miyiz diye çeşitli hem bölgelerde toplantılar yaptık, eğitimcilerin eğitimleri tamamlandı ve bundan sonra da bunlarla ilgili uygulamalar yapılacak. Burada da, yansıda da zaten görüyorsunuz, bu konuda 100'e yakın bizim teknik elemanımız eğitim gördü.

Yine, bu çerçevede Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi çalışmaları, Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Ulusal Eylem Planı, bizim Bakanlığımızın aslında kadın çiftçilere dönük diğer kuruluşlarla birlikte, oralarda mesela kurulan birtakım komiteler var, birtakım daimi komiteler var, birtakım uluslararası kuruluşlar var. Onlara da biz üye olmak suretiyle Bakanlık olarak bunları yakından izliyoruz. Burada da onlarla ilgili bilgi sunuyoruz.

Bizim sizinle bugün paylaşmak istediğimiz konulardan bir tanesi de şu: Avrupa Birliği ile biliyorsunuz Katılım Öncesi Mali Yardım Programı var ve "IPA" deniyor buna. Bunun bir de kırsal kalkınma bileşeni var. Biz ikisini birleştirdiğimizde buna "IPARD" diyoruz İngilizce kısaltılmışı, Katılım Öncesi Mali Yardım Programının Kırsal Kalkınma Bileşeni.

Biz buradan başlangıç itibarıyla 20 ilde, bu sene de 22 ilde şu anda, illerde koordinatörlükler kurduk. IPARD'dan aldığımız bir para var, Türkiye'ye bu üyelik için tahsis edilen bir fon var kırsal kalkınma konusunda. Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti de buna bir para koyuyor ve biz bununla bölgelerde -şu anda 42 il oldu- 42 ildeki müteşebbislere yüzde 50 ortalama... Diyelim 3 milyon avroya kadar, bazı faaliyetlerde 1,5 milyon avroya kadar yardım, hibe destek veriliyor. Biz kadınlara dönük yani eğer müteşebbis kadın ise onlara öncelik tanıyoruz, onlara ilave indirim sağlıyoruz.

Burada mesela et üreten tarımsal işletmeler 500 bin avroya kadar, hibe oranı yüzde 50 ile 65. Kadınlara öncelik veriliyor. Mesela kadın olunca ilave bir 30 puan veriliyor. Bu, son derece de aslında diskriminatif ve pozitif manada bir katkı.

Yine meyve-sebzelerin işlenmesi ve pazarlanmasında 50 binden 1 milyon 250 avro arası. Normalde hibe oranı yüzde 50. En az yüzde 75'i kadın ise ilave 30 puan veriliyor.

Çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi. Burada amacımız kırsal alanda birden fazla faaliyet yapabilsinler. Elde ne kadar imkân varsa onun hepsini kullansınlar, çeşitli başka faaliyetler yapabilsinler diye. Orada da yine ilave 30 puan veriliyor. IPARD kapsamındaki kadınlarımıza sağlanan bu projelerdeki destekler.

Burada illerin listesini de verelim arkadaşlar. Yani hangi iller, bunu bilelim. Çünkü şu anda çağrı yapılıyor.

2013 yılı içerisinde yaklaşık 17 milyon liralık projeye, 13 projeye 10 milyon lira destek verilebilecek.

Bu illerle ilgili şunu söyleyeyim: İllerin seçim kriterlerini Avrupa Birliğinin koyduğu kriterler çerçevesinde belirliyoruz. İşte tarım nüfusu, o ilin göç alıp verme durumu, tarım potansiyeli, tarımsal alanları vesaire... O kriterlerle iller seçildi, önce 20, sonra 22 il.

BAŞKAN – Orada kadın olması durumunda bazısında yüzde 30, bazısında yüzde 20, bazısında yüzde 10 gibi ek puan verilecek diye kriterler var. O puanlar neye göre belirlendi? Niye hepsi yüzde 30 değil ya da niye hepsi yüzde 20 değil?

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ – Avrupa Birliğinin kendi uyguladığı standartlar baz alınarak, Avrupa Birliğine üye ülkelerde uygulanan puan kriteri bu. Orada oluşturulmuş bir havuz. Oradaki bizim programımıza yansıtıldı.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Yani puan oranlamalarını faaliyetlere göre bütünüyle çünkü Avrupa Birliğinden aldığımız fon olduğu için kriterleri onların kendi Avrupa Birliğinde uyguladıkları kriterler bu yönde. Puanları da onlara göre onlar belirliyorlar.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ – 30'ların olduğu alanlar kadınlarımız daha az bulunduğu alanlar, 20'lerin olduğu alanlar daha fazla faaliyet gösterdikleri...

BAŞKAN – Tam tersi gibi duruyordu. Mesela balıkçılık vesairede daha az puan verilmiş, kadınların daha az olduğu yerlerde daha az puan var...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ – Oradaki tedbir, kırsal ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi tedbiri olduğu için yöresel olarak bir kırsal alanda çok küçük işletmelere verilen destekler. Et işletme, süt işletmedeki tedbirler büyük, aslında bir nevi sanayi tesisi anlamındaki entegre tesisler. Kadın çalışanlarımızın çok daha az olduğu tesisler. El sanatları, tıbbi aromatik bitkiler, arıcılık gibi alanlar. Oradaki su ürünlerinden kasıt kültür balıkçılığı, bildiğimiz büyük su ürünleri işletmeleri değil.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Evet, Afyonkarahisar, Amasya, Balıkesir, Çorum, Diyarbakır, Erzurum, Hatay, Isparta,

Kahramanmaraş, Kars, Konya, Malatya, Ordu, Samsun, Sivas, Şanlıurfa, Tokat, Trabzon, Van, Yozgat; bunlar birinci grup iller.

İkinci grup iller: Ağrı, Aksaray, Ankara, Ardahan, Aydın, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Denizli, Elâzığ, Erzincan, Giresun, Karaman, Kastamonu, Kütahya, Manisa, Mardin, Mersin, Muş, Nevşehir ve Uşak.

Bu toplam 42 il. Bunların birinci grup illerde çağrılar daha önce yapılmıştı. Şimdi akreditasyon sürecinde ikinci grup illerde, biz kurumlarımızı oluşturduk illerde, onlar başladı, çağrıya da çıkıldı 2013 yılında kabul edilecek projelerle ilgili.

BAŞKAN – Başvuru süreleri hangi tarihlerde başlayıp ne zaman bitiyor?

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Bütün gazetelerde 15 Şubat-15 Mart arasında. Gerek ulusal medyada, günlük büyük gazetelerde, yerel basında gerek bu illerin billboardlarda bunların çağrı ilanları hep ilan edildi. Sürekli bunlar dönüyor yani lehtarlar bilgilensin diye.

BAŞKAN – Bunları milletvekili arkadaşlarımıza da iletirsek hem proje kapsamı, başvuru süreleri, verilen teşvikler, destekler, o illerde destekleyici, yönlendirici çalışmalar da yapılabilir özellikle kadın çiftçiler konusunda.

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) – Balıkesir de bu konuda iddialı. Kadın çiftçilerimiz ödül de aldı.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Evet.

Şimdi bir diğer konu: Bizim Bakanlığımızın Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Projesi var. Bakanlığımızın kendi imkânlarıyla 2006 yılında başlattığı bir proje.

Bu proje çerçevesinde çeşitli faaliyet konularında 3.900'ün üzerinde tesis tamamlandı. Bunlara biz yüzde 50 hibe destek veriyoruz. Neye kadar? 600 bin lira yatırım tutarına kadar, 600 bin liranın yüzde 50'sini biz hibe destek veriyoruz. Bunlar daha çok ürünlerin desteklendiği o bölgede yetişen ürünlerin... Örneğin, bitkisel ürün işleme paketleme tesisleri. Yani bu bir meyve sebze diyelim ki işleme tesisinden meyve suyu fabrikasından tutun bir meyve cipsi üretim tesisine veya herhangi bir bitkisel ürünün, bir hububat olabilir, meyve olabilir, sebze olabilir, bundan herhangi bir sanayi ürünü, gıda sanayi ürünü üretildiği tesise kadar 1.569 tane tamamladık, 322 milyon lira bunlara hibe destek sağlandı. Tabii bundan en az 2 kat kadar da vatandaşın kendi katkısı var. Böylece o alana ciddi bir yatırım yapılmış oluyor ve istihdam yaratıyor.

Keza 815 tane hayvansal ürün işleme paketleme tesisi var. Tarımsal ürün depolama, alternatif enerjili sera yapımı, soğuk hava deposu. Özellikle meyvecilik bölgelerinde bu çok çok önemli. Su ürünleri işleme paketleme tesisleri. Yani işte balıktan tutun alabalıktan veya diğer balıklardan, diğer işte kerevit, ıstakoz vesaireye kadar, herhangi bir su ürünü işleme tesisi. Basınçlı sulama sistemleri.

Özellikle bu damla yağmurlama sulama sistemleri. Burada da bütün projeyi, bilgisayar donanımı, sistemi dâhil olmak üzere bütün bir projeyi destekliyoruz.

Yine, gübre işleme tesisleri. Bunlar özellikle gerek tavukçuluk için gerek hayvancılık için çok önemli. Çünkü çok miktarda gübre çıkıyor ve bu gübre çevre kirliliği yaratma problemiyle karşı karşıya. Dolayısıyla bu gübrelerin işlenip hem çevreye olumsuz etkisinin azaltılması hem de bunun bir ekonomik faydaya dönüşmesi için bu tür tesisler. Alternatif enerji üretimi tarımla ilgili daha çok. Koyun, keçi, manda ve koyun yetiştiriciliğine ait yatırımlar. 3.970 civarında biz tesis tamamladık.

Bunu niye söylüyorsunuz? Şunun için: Biz 2011 yılında bunların proje başvurularında müteşebbis eğer kadın ise bunlara ilave puan vermek suretiyle onlara bir ayrımcılık, pozitif ayrımcılık getiriyoruz. 2012 yılında bu 4 puan demek. O da diyelim ki bir ilde başvuran sayısı fazla ise orada ciddi bir kadın müteşebbis, girişimci lehine bir yarar sağlıyor. Onu da sizinle paylaşmak istiyorum. Özellikle bunun bilinmesinde fayda var.

Yine, toplumdaki herkesi ilgilendiren ama kadınlarımızı da ilgilendirdiğini düşündüğüm bir yeni uygulamayı da sizinle paylaşmak istiyorum. Okul Kantinlerine Dair Özel Hijyen Yönetmeliği çıktı dün, yayımlandı. Bu bir ilk bu şekilde. Biz bu yönetmelik ile okul kantinlerine özel hijyen kuralları belirlemiş olduk.

Okul kantinleri işletmecilerine yol göstermek amacıyla bunlara bir hijyen rehberi hazırlandı. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı toplam 46.427 eğitim kurumunda 12.795 kantin var ve buralarda 23.300 kişi çalışıyor. Bizim tabii amacımız buraların sağlıklı ürün bulundurması, burada hizmet edenlerin, çocuklara hizmet edenlerin özellikle kılık kıyafetinden tutun davranışlarına, ilişkilerine, bunların eğitilmesi bu yönde, bunun düzenli bir şekilde sağlanması hijyenle ilgili özellikle. Ve gıda güvenilirliği konusunda hem çocukların eğitilmesi hem bu sektörde çalışanların eğitilmesiyle ilgili bir amaç gözetiliyor. Okul kantinlerinde özellikle bu Özel Hijyen Yönetmeliği bunu sağlıyor.

Şimdi tarımda kadın istihdamıyla ilgili de size bilgi sunmak istiyorum. Sözlerimin başında da söyledim. Aslında kadınlarımız bu manada kırsal alanda çok büyük bir yük taşıyorlar ama kendi şahısları adına, kendi nam, hesapları adına da çok fazla maalesef orada etkili olduklarını söyleyemeyiz. Yani bu bir hakikat, gerçek. Onu kabul etmemiz ve bunu yavaş yavaş bir şekilde değiştirmemiz lazım. Yani oradaki bir manada eşitsizliğin, belki haksızlığın, adaletsizliğin giderilmesine dönük tedbirler alınması lazım.

2012 Ekim ayı itibarıyla –TÜİK'in rakamı bu arz edeceğim- 6,3 milyon insan tarımda çalışıyor. Bunun -yine TÜİK'in hesabına göre- 3 milyon 285 bini erkek, 3 milyon 37 bini kadın. Ve burada oran yüzde 48. Yani aslında tarım sektöründe çalışanların yüzde 48'ini kadınlar oluşturuyor. Bu, tabii, önemli. Örneğin 2011 yılında 47,9 bu oran. 2010'da 47,9.

BAŞKAN – En yüksek sektör tarım mı olmuş oluyor?

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Hepsi de kayıt dışı ve sosyal güvencesiz.

BAŞKAN – Sosyal güvenlik kapsamında değil mi kadın çiftçilerimiz?

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Hayır, değil.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Şimdi, biz onunla ilgili çalışıyoruz, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığıyla. Biz, geçen sene –demin söyledim- başvurularımızı o yönde yaptık. Onların da kadınların da burada bir sosyal güvenlik sistemine kavuşmalarını temin edecek bir sistemin kurulması. Çünkü çalışıyor.

Orada şöyle bir şey tabii: Tarımda kendi hesabına diyelim sigorta yaptırıyor. BAĞ-KUR eskiden sistemi vardı. Ailenin sonuçta...

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Ailenin reisi, o da erkek. Örgütlenme hakkı yok.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Öyleydi ama. Yani o Türkiye'nin gerçeği, bunu bileceğiz. Bunu değiştirmeye çalışıyoruz. Bu Komisyon da zaten buna hizmet edecek.

Biz de Bakanlık olarak bu konuda, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızla da, Sayın Fatma Şahin'le de bu konuyu biz görüştük. Geçen sene hatta bu konuda çalıştaylar da biz düzenledik.

Bir şey daha söyleyeyim, ben de bir şikâyetle bulunayım: Mesela Kırsal Alanda Kadın Çalıştayı ilk defa bizim Bakanlığımız tarafından düzenledi, 2008'de.

ÖZNER ÇALIK (Malatya) – Sayın Bakanım, yalnız bir düzeltme yapayım özür dileyerek.

Biz daha şikâyetle bulunmadık, daha başlamadık.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Olabilir...

ÖZNER ÇALIK (Malatya) – Hayır, dediniz ya: "Ben de bir şikâyetle bulunayım." Biz daha şikâyetle bulunmadık.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Şunu söylüyorum: Bu sorun, hepimizin sorunu. Onu demeye çalışıyorum. Ben de bir insan olarak söylüyorum.

2008 yılında Kızılcahamam'da Kırsal Alanda Kadın Çalıştayı düzenledim. Türkiye'de bu sahayla ilgili herkesi davet ettim, herkesi, gelin, konuşun ve çok özür dileyerek söylüyorum: Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir tane bayan milletvekili gelmedi, katılmadılar.

BAŞKAN – Davet gelmemiştir.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Yok, davet geldi de...

Şimdi biz Bakanlık olarak çalışıyoruz bu konuda. İkincisini de düzenledik. Orada biraz daha katılım oldu. Bu memnuniyet verici bir gelişme.

Sonuçta bu sorun bizim sorunumuz. Toplumumuzun sorunu. Kadınıyla erkeğiyle, aslında hepimizin sorunu. O nedenle çalıştay düzenledik. O çalıştayda işte bütün bu sorunlar dile geldi ve o çalıştay sonucunda alınan birtakım, bizim aldığımız birtakım... Tabii bilim insanları vesaire vardı, akademisyenler vardı, çiftçi kuruluşları vardı, kadın çiftçiler vardı yani orada, katılan. Esas sorunun öznesi olanlar birinci derecede, onlar geldiler. Biz onlarla konuştuk. Sonuçta da bunu Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımıza 2011'de götürdük ve Çalışma Sosyal Güvenlik Bakanlığımızla da bu konunun müzakeresini biz şu anda sürdürüyoruz. Çünkü önemli bir sorun. Türkiye Ziraat Odaları Birliği de bu konuda katkı sağlıyor. Onu da ifade edeyim.

BAŞKAN – Kadın yöneticilerimizi de alalım.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Kadın yöneticilerimiz, burada çok iyi değiliz maalesef. Benim Bakanlığımızda 1'inci hukuk müşavirim, 8 tane daire başkanım, 1 genel müdür yardımcım, 1 il müdürüm, 30 şube müdürüm, 15 ilçe müdürüm ve 3 de müstakil, ayrı müdür olmak üzere şu anda üst düzey yönetici konumunda 59 tane Bakanlık merkezinde yöneticim var bayanlardan. Bağlı kuruluşlarımızda da -yani TMO gibi, EBK gibi kuruluşlarda da- buralarda da yaklaşık 21 var, toplam 80 kadın yönetici arkadaşım var. Bu sayı çok mu? Hayır çok değil, az.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Sayın Bakanım, yüzde kaç? 8 tane daire başkanlığı deyince iyi bir rakam gibi görünüyor ama toplamda...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Daire başkanı çok bizde.

BAŞKAN – Toplam sayısı ne kadar?

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Esas mesele olması gereken belki il müdürlerinde... İlçe müdürleri ve şube müdürleriyle ilgili bunlar sınavla atanıyor yani tercihle ve sınavla atanıyor. Orada bizim yapabileceğimiz çok fazla bir şey yok. Yani tercih kullanabileceğimiz çok fazla bir şey yok. Ama daire başkanları özellikle o düzeyde veya il müdürü... Biz doğrusu daha çok hanımefendi yöneticiyle çalışmak arzu ederiz.

196 üst düzey yöneticimiz var. Daire başkanları bunların içerisinde.

BAŞKAN – Şimdi, bunu biz istatistiki olarak not almak durumundayız toplantılarda. Dolayısıyla bunların yüzdeleriyle, oranlarıyla, tüm personel sayısı, bunun içinde kadın-erkek oranları, üst düzeydeki kadın-erkek oranlarını ayrıca bir bilgi notu olarak alalım. Sanırım şu anda elinizde yüzdeli olarak yok.

Sayın Bakanım, sonlandırdınız zannederim sunumunuzu. Bundan sonra soru-cevap yapalım. Bir on beş dakika da soru-cevap yapalım.

İlk sözü Sayın Tuncel'e vereceğim, sonra Karahan Uslu'ya vereceğim.

Buyurun.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Sayın Bakana çok teşekkür ediyoruz verdiği bilgilerden dolayı. Ben ayrılmak zorunda kalacağım o yüzden...

BAŞKAN – Ama hep soru sorup ayrılıyorsunuz efendim.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Çünkü Sayın Çalışma Bakanıyla bir randevumuz var yine mağdur işçilerle, Hey Tekstil işçileriyle ilgili saat on ikide, o yüzden. İşten çıkarılan işçilerin haklarını birlikte nasıl koruyabiliriz diye.

Ben soru sormaktan ziyade birkaç şey ifade etmek istiyorum. Ben de çiftçi bir aileden geliyorum. Dolayısıyla rakamlarla yaşam örtüşmüyor ne yazık ki. Hâlâ çiftçilerin nasıl sorunlar yaşadığını bire bir de söylüyoruz. O yüzden buradaki rakamlarla hani çok iyiyiz, 1'inci, 2'nci sıradayız falan ama yaşam böyle değil ne yazık ki.

Ben kadınlar açısından birkaç öneride bulunmak istiyorum çünkü bu alanda temel sorunlardan birisi, “çiftçi kadın” dediğimiz tanım yok zaten. “Çiftçi” diye tanımladığımız zaten erkekler. Orada çalışan kadınlar var. Bugün erkek egemen bir toplumda yaşıyoruz ve bu ciddi bir sorun. Tarım alanında çalışan kadınların en temel sorunlarından birisi, örgütlenme ve emeğinin görünmez olması. Sadece kadınlar değil, çocukların da emeği görünmez.

Biliyorsunuz tarım işçilerinin çoğu ailece çalışıyorlar. Yani yediden yetmişe herkes çalışıyor. Ciddi anlamda bu alanda çok ciddi sorun var. Bir, görünmez emek var, emek sömürüsü var, çocuk emeğinin sömürüsü var. Bunu sadece şeyler değil, aileler de yapıyor. Mesela çocukları yanında götürüyorlar, okulları erken şey yapıyorlar. Bu konuda bir, kayıt dışılığı ortadan kaldırmak, tarım işçisini kayıtlı hâle getirmek meselesi çok önemli. İkincisi, tarımda çalışanların sendikal örgütlenme hak talepleri var Sayın Bakanım. Ve biz aslında uzun süre bununla uğraştık. Bir türlü gerçekleşmiyor çünkü işçi olmadıkları için, kayıt dışı oldukları için örgütlenme hakları yok. Bunlar çok temel sorun ve kadınlar açısından da bu çok önemli bir konu.

Siz de ifade ettiniz. Aslında yüzde 50 deniliyor ya, kadın şeyi çok daha fazla bence, yani tarım alanında çalışan kadınların oranı...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Bu, TÜİK'in rakamı.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Evet, TÜİK'in rakamı ama gerçekte çok daha fazla. Dolayısıyla temel sorunlar bunlar.

Bir, kayıt dışılığı önlemek.

İkincisi, sosyal güvence hakkı.

Üçüncüsü, bunun örgütlenme hakkı, sendika kurma hakkı. Bu konuda mücadele etme. Çünkü bunlar olmadığı sürece en büyük... Üretim alanına katılanlar oluyor ama şeyi olmuyor. Bunlar çok ciddi sorunlar.

Birlikte çözmek durumundayız. Tabii sadece Tarım Bakanlığının meselesi değil. Bir bütün ele almak gerekiyor. Ama sizin alanınız.

O açıdan, ben bu katkıları yapmak istiyorum soru sormaktan ziyade. Söylediğiniz tablo iyi şeyler, önemli şeyler ama bu sorun alanlarını ortadan kaldırmak durumundayız.

Teşekkür ediyorum.

İzin vererseniz ayrılacağım.

BAŞKAN – Peki, teşekkürler.

Sayın Uslu...

ZEYNEP KARAHAN USLU (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, öncelikle, gerçekten çok yetkin bir sunum yaptığınız için teşekkür ediyorum. Bu çerçevede kişisel olarak da size, kadınlara verdiğiniz, kadın çiftçilere verdiğiniz destekten ötürü gönül borcunu her zaman hissedecek bir siyasetçi olarak ifade etmek isterim çünkü bahsettiğiniz kadın çiftçilere yönelik desteklerden sizin inisiyatifinizle ben Urfa'yı yararlandırma fırsatı buldum.

Bildiğiniz gibi bu 20 kadın kooperatifinden 1 tanesini -Urfa'da ve Güneydoğu'da ilk oldu- kişisel inisiyatifinizle, desteğinizle kurma imkânı bulduk. Bu, gerçekten bölge için, bölge kadınları için büyük bir umut ışığı fakat diğer taraftan şu konuda da, sizin bu konudaki bu pozitif ve samimi kavrayışınızın da bire bir şahidi olan biri olarak şunu da söylemek gerekiyor ki: Yasal müktesebatta herhangi bir pozitif ayrımcılık -Anayasa'mız buna uygun olmakla birlikte- yok. Bu konuda da bir inisiyatif geliştirmeyi düşünürseniz yani sadece Sayın Bakanın kavrayışının eseri olan başarılarla imza atmak yerine geleceği de bağlayacak şekilde bir dönüşümü tetikleyebilirsek çok doğru olur diye düşünüyorum.

Bir diğer husus, bu IPARD destekleri gerçekten çok önemli. Çünkü montanı büyük projeler, büyük olmayı, büyük oyuncu olmayı getiriyor. Acaba burada sizin verdiğiniz bu pozitif ayrımcılıktan kaç kadın üretici yararlandı? Yani siz veriyorsunuz ama sahada karşılığı ne ve bu yüksekse çok iyi ama beklenildiği seviyede değilse bu nasıl yükselir? Onu tabii ancak sizin paylaşacağınız rakamsal veriler üzerinden öğrenme fırsatımız olabilir.

Bir diğer husus da, malumunuz, FAO'nun 1997 yılındaki ilke kararlarında da -Birleşmiş Milletlerin malum resmî organı- kadınlarla ilgili bir birimin ülkelerde Tarım Köy İşleri Bakanlıklarında kurulması konusu karara bağlanmıştır. Bu çerçevede Türkiye de bunun gereğini 1997 yılında yaptı. Fakat daha sonra 2008 yılındaki Bakanlığın yeniden yapılanmasında kadın çiftçiler daire başkanlığı kapatıldı ve GTHB Eğitim Yayım ve Yayınlar Dairesi Başkanlığı, Çiftçi Eğitim Ve Yayım Daire Başkanlığının altında Kırsalda Kadın Çalışmaları Çalışma Grubuna dönüştürüldü yani daha önce bir bağımsız, münferit daire başkanlığıyken bu bir çalışma grubu seviyesine indi. Tabii hâlen aynı çalışmaları, bu çalışma grubu bir daire başkanlığının altında yürütüyor ama bu ilke kararını da -yine mevcut çünkü hâlâ varit durumdadır- dikkate almak suretiyle acaba bu Anayasa'mızda da yapmış olduğumuz pozitif

ayrımcılığı da gözeterek bu daire başkanlığını yine daire başkanlığı olarak Bakanlığımıza kazandırma imkânı olabilir mi? Çünkü böyle olduğu zaman ister istemez yani işte daire başkanlığıyla çalışma grubu arasında bir fark vardır etkinlik adından, hatta bir daire başkanının, daire başkanı sıfatıyla masaya oturması bile kadın konusunda çok önemlidir. Ben kişisel olarak sizin bu konudaki gerçekten yani sözle değil kalbimle ve aklımla söylüyorum, samimi duruşunuzu bildiğim için de bunu değerlendirebileceğinizi düşünüyorum, bu konuyu da paylaşmak istedim.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANİ MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Güven.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle Bakanımıza hakikaten verdiği bilgiler nedeniyle teşekkür ediyoruz ve gördüğümüz kadarıyla tarımda en azından bundan sonrası için kadınlara yönelik iyileştirmeler artacak görünüyor. Yalnız bu süreç içinde kafama takılan bazı sorular oldu, açıklanmasında yarar olduğunu düşünüyorum. Şimdi, diyoruz ki bugüne kadar tarımda çalışan kadınların sigortalı olmaması aslında Türkiye'nin gerçeği diye düşünülüyor yani o şekilde ifade ettiniz. Peki, bundan sonraki süreçte kırsal alanda kadınların sigortalanması için nasıl bir önlem alınacağı saptandı mı yani bunlar nelerdir? Açıklanabilirse sevinirim.

Yine, ayrıca bir diğer sorum da tarımda Avrupa birincisiyiz, tabii bu da birazcık özellikle kırsaldaki çiftçilerimizin zor durumda olmalarını çok iyi açıklamıyor yani kazanan kim burada, çok iyi olan hangi tarım sektörü ya da hangi kuruluşlar? Yabancı kuruluşlar mı yoksa yabancılarla ortaklıklar mı ve tarımda ileri düzeyde olan, kazanç getiren sektörde ya da çiftçilerde kadın oranı nedir bunu biliyor muyuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çalık.

ÖZNER ÇALIK (Malatya) – Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum, Sayın Bakanım teşekkür ediyorum.

Şimdi, özellikle tarım deyince, nedense Sayın Bakanım, sadece erkek varlığı akla geliyor, yalnız maalesef, bugün tarımdaki katettiğimiz yol da dâhil olmak üzere, geçmişten günümüze kadının en fazla istihdam edildiği alan tarım ve yaklaşık şu an elde ettiğimiz gelirin de, tarımdan elde ettiğimiz gelirin de yüzde 50'sini kadınlar sayesinde elde ediyoruz ama sonucuna dönüp baktığımız zaman maalesef kazanan değil kaybeden kadın. Çünkü, kadının tarımdaki pozisyonuna baktığımızda sosyal statüsünü yükseltelim ve gelir düzeyini yükseltelim, sosyal güvenlik şemsiyesi içerisine alalım dediğimiz anda da gene kadının adı yok. Maalesef aile işçisi olmanın ötesine gidemiyor tarımda.

Dolayısıyla, biraz evvel sizin söylemiş olduğunuz Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile birlikte yapılacak olan iş birliği bu anlamda çok önemli ve tabandaki en önemli sorunuz. Biz, kırsalda, tarımda çalışan kadını ve kadın istihdamının yüzde 50' sini oluşturan tarım sektöründe mutlaka kadını, sosyal güvenlik şemsiyesi içerisine almamız gerekiyor. Bununla ilgili olarak, evde gönüllü kadınlarımızın, 15 günlük sigortalanmaları dâhil olmak üzere onlara çok ciddi manada katkı sunabiliriz. İlk giriş, belki aylık sigortalandırmak maliyeden, bütçeden sıkıntılar yaratabilir, problem getirebilir ama bir giriş yapmak bizim için çok önemli. Bu anlamda Tarım Bakanı olarak, tarım istihdamı ve kadın istihdamının yüzde 50' sini siz oluşturunuz. Dolayısıyla, geride kalan kadınlarımızın da sigortalı hâle gelip kayıt içine alınması, Türkiye adına da çok önemli bir adım olacak, kadın göstergelerini ve istihdamı söylerken.

Şu an yaklaşık kadın istihdamı Türkiye'de yüzde 25, bu yüzde 25'in yüzde 50'si tarım sektörü olarak geçiyor net bir şekilde TÜİK verilerine göre. Ve sizin başlatmış olduğunuz, Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi Ulusal Eylem Planı bence çok önemli bir çalışma ve biz bunu yeni görüyoruz. Ulusal eylem planının bu kitapçığını, baştan başlayarak dört yıl içerisinde hangi eylemleri ortaya koyacağız, onları bizlerin de görmesi lazım. Öncelikle bu çalışmayı yapmanızdan dolayı çok teşekkür ediyorum. Fakat orada bir sunum var Sayın Bakan, işte bizim esasında maalesef alışageldiğimiz dil bu olduğu için burada da sizin kullandığınız dil maalesef bu olmuş. "Kırsal alanda yaşayan kadınlarımız, ev işleri, eş ve annelik görevlerine ek olarak tarımsal üretimin her aşamasında sorumlulukları üstlenmektedir." Yani...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) –
Kötü bir şey mi bu? İyi bir şey bence.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Sayın Bakanım, şimdi ben milletvekilliği...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) –
Yani ben yükünü ifade ediyorum, o yaptığı hizmetlerin çok kutsal, anneliğin çok kutsal olduğunu...

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Ama Sayın Bakanım, ev işleri...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) –
Ama yük, orada benim bir şahsi değerlendirmem yok, bir hakikati söylüyorum. Ev işini yapıyor, hakikat mi, bu doğru mu yanlış mı, ben ona bir şey söylemiyorum. Ev işi yapıyor, biliyorum yaptığını, onu söylüyorum, onu yapıyor, annelik yapıyor, diğer işleri yapıyor, üstüne bir de tarımsal üretim yapıyor yani bu kötü bir şey değil. Yani ben bunu bir yargılama, bir şey manasında söylemiyorum. Hakikati, sadece fotoğrafı söylüyorum.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Sayın Bakanım, sadece şunu söylemek istedim.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) –
Benim dilimde bir şey yok yani, kabul etmem onu, kusura bakmayın.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi Ulusal Eylem Planı.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) –
Evet.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Ve ulusal eylem planının ilk cümlesi.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) –
Hayır Eylem Planının ilk cümlesi değil o. Siz girişten mi bahsediyorsunuz?

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Ben sizin sunuşunuzdan...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) –
Kitabın girişindeki, yayınlı ilgili söylenen cümleden konuşma bu. Eylem Planının ilk cümlesi değil, yapmayın. Böyle dersiniz üzüldürüm yani öyle değil ki. Eylem Planı bu değil, Eylem Planının ilk cümlesi bu değil. Siz öyle dersiniz, öyle derim yani bu, kitabın önsözü. Kitabın önsözünde ben bir değerlendirme yapıyorum Sayın Vekilim.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Sayın Bakanım, söylemek istediğim hadise, biz, güçlü kadın, güçlü aile ve güçlü toplum oluşturmak istiyoruz. Dolayısıyla, güçlü kadın için, özellikle kadının en fazla çalıştığı alan tarım ve tarımda da güçlü kadını ortaya çıkarmak zorundayız ve sizin ben, iyi niyetinizi, samimiyetinizi, sunuşunuz dâhil olmak üzere, bize sekiz yıldan beri yapmış olduğunuz Tarım Bakanlığındaki performansınızla alakalı inanılmaz derecede teşekkürlerimi sunuyorum. Fakat, söylemek istediğim, maalesef bize öğretilmiş birtakım gerçek olarak kabul ettiğimiz hadiseler var. Ev işleri, kadının... Annelik bizim en kutsal vazifemiz ve ben “Kadınım” demekten önce “Anneyim” demekten çok büyük gurur duyan insanlardan biriyim. Anne olmak benim için çok kutsal bir görev. Annelik benim görevim, eş olarak benim görevim ama eğer siz “Ev işleri kadının görevi.” dersiniz ve Tarım Bakanı olarak bunu söylerseniz, bizim değiştirmemiz gereken dil konusunda sıkıntımız olduğunu çok net ifade etmiş oluruz. O yüzden ev işlerinin kadının görevi olarak nitelendirilmesinden dolayı sunuşunuzdaki duyduğum rahatsızlığı dile getirmek üzere bunu söylüyorum. Ev işlerini eğer biz kadının görevi olarak nitelendiriyorsak o zaman her ev işi yapan kadına da biz maaş bağlamakla mükellefiz.

Benim kanaatim bu, bu konuda yani feminist bir yaklaşım değil. sadece biz diyoruz ki toplumsal cinsiyet rolleri konusunda hepimizin hassasiyet göstermesi gerekir ve bu cinsiyet rollerinde de ev işleri sadece kadının görevidir demeyelim diyorum ve sizin yapmış olduğunuz, özellikle tarımda kalkınma kooperatiflerimizle ilgili olarak 43 tane kalkınma kooperatifimiz kurulmuş bu kalkınma kooperatiflerimizin büyük bir çoğunluğunun kadın çiftçilerden oluştuğunu söylediniz. Ben, bu kooperatiflerin yöneticilerinden kadın olan var mı onu merak ediyorum? Birincisi ve bu kadın kooperatifçiliği 2012 Ban Ki-moon'un da kooperatifçilik süreciyle birlikte Türkiye'de çok ciddi hız kazandı ve bence kadının ekonomiye katılımında da bu kooperatifçilik çok önem arz edecek. Bu konudaki katkılarınız için teşekkür ediyorum ve IPARD'la ilgili olarak da Sayın Bakanım maalesef burada da IPARD'ta hibeyi kullananların büyük bir çoğunluğunun erkekler olduğunu düşünüyorum. Bununla ilgili olarak bizim elimizde bir veri var mı? Yani IPARD'taki Avrupa Birliği Hibe Projesi

kapsamında katılım öncesi mali yardımda kadın girişimcilerimiz ne kadar IPARD'tan istifade etmiş ve istirahatımız şudur ki Sayın Bakanım: 2010'daki Sayın Başbakanımızın yayınlamış olduğu Başbakanlık Genelgesiyle, Tarım Bakanlığı da dâhil olmak üzere tüm bakanlıklarımızda toplumsal cinsiyet eşitliğini takip edecek müsteşar yardımcılarının atanması gerekiyordu. Bununla ilgili bir atamamız oldu mu, bir görevlendirmemiz var mı? Ve özellikle genel müdür, müsteşar yardımcısı; müsteşardan vazgeçtik biraz üst düzey yönetici konusunda, sizin o Anadolu'nun kara bağrından kopup tüm basamaklarını tek tek çıkan ve Tarım Bakanlığını hakkıyla yerine getiren Bakanımız olarak kadın konusunda sizin vereceğiniz desteğin önemine vurgu yaparak yöneticilerimiz konusunda da sizden çok ciddi destek istiyorum.

Dün -pazartesi- bir şeker sendikasının bir sempozyumuna katıldım ve sempozyumda kadın konuşmacı olarak sadece ben vardım, ondan vazgeçtim, katılımcıların da yüzde 99'u erkekti. Tarımda kadın emeği, tarımda şu diyoruz ama yönetim kademesine gelince Sayın Bakanım hiçbir yerde yok. Ne olur Allah rızası için ben bu konuda sizden hassaten istirahat ediyorum. Tarımda hiç olmazsa yönetim kademesine kadınları çıkarırsak, birazcık daha sesimizi duyururuz diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Uslu'nun gitmesi gerekiyormuş “Cevabı alabilir miyim?” diye bir not göndermiş. İsterseniz şimdiye kadar sorulara bir kısa cevap verip ondan sonra hemen kısaca diğer söz isteyen... Üç arkadaşımız söz istiyor, Sayın Ruhsar Demirel, Gürkut Acar ve Fatoş Gürkan Hanım, üç arkadaşımıza daha söz vereceğim ondan sonrasında.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Şimdi, önce Sayın Tuncel –burada yok kendisi ama soruyu sordu gitti- bir değerlendirmede de bulundu, onları tabii dikkatle not aldım bütün konuşmaları, bütün dile getirilen hususları, bütün milletvekillerimizin kuşkusuz. Onlarla ilgili gerekli çalışmaları yapacağız, burada benim söylebileceklerim var ama not alıp da zaten üzerinde çalışmakta olduklarımız var. Tabii, bu eylem planı aslında son derece de önemli. Eğer bu okunursa ki yeni bu, bu eylem planı 2016 yılına kadar ki süreci, bu manada bir yol haritası bizim için. Biz bunları uyguladığımızda eminim Türkiye bugünkünden çok çok daha iyi bir noktada olacak kadın-erkek eşitliği konusunda çünkü bu son derece önemli. Tabii, burada bizim yaşam kodlarımız, bizim kültür kodlarımız, bizim yapımız vesaire belki her birimizin birey olarak şahsi mülahazaları söz konusu olduğunda farklı şekillerde ifade edeceğiz, farklı değer yargılarıyla, farklı yaklaşımlarla bunları ifade edeceğiz doğru ama bir vaka var ortada. Sosyal bilimlerin konusu yani bunu akşamdan sabaha yani bunu işte bir kararla, bir yönetmelikle, bilmem kanunla, bir şeyle değiştirmek veya Anayasa'ya hatta pozitif ayrımcılık koymakla tek başına olmuyor, bu bir hakikat. Bunu yavaş yavaş alışkanlıklarla her birimiz kendi evimizde, kendi şahsımızda, kendi ailemizde, bütün bunları nasıl uyguluyoruz? Bu, bunun konusu.

Yani sigorta meselesi yeni gündeme geliyor, neden? Çünkü, sonuçta Türkiye'nin sosyal güvenlik sistemi şöyle, eskiden ailede çalışan bir kişi... Daha önce "aile reisi" kavramı vardı bu kalktı yani şimdi hayır yoktu diyebilir miyiz? Vardı. Aile reisi olunca sonuçta bir kişi o aile reisi, eskiden işte sigortalı oluyor ve onun sigortasından da eş istifade ediyor, çocuklar istifade ediyor, hatta anne-baba neyse onlar da istifade ediyor. Bu süreç yavaş yavaş değişiyor. Şimdi, herkesin kendi nam hesabına bireysel olarak yaptığı faaliyetle, işle ilgili olarak bunlar acaba nasıl uygulamaya konur? Şu anda bunların çalışması yapılıyor. Eğer kadın, diyelim ki kendi aile işletmesinde, aile çiftliğinde çalışıyor, şu an itibarıyla, şu ana kadar eğer özel bir başvuru yapar, ne bileyim prim yatırırsa belirli bir düzeyde, kendisi, kendi adına sigortalı oluyor ama bunun dışında bu mümkün değildi. İşte biz bunun uygulamasını acaba özel bir prim sistemiyle –özel çünkü sonuçta Sosyal Güvenlik Kurumuna bir prim yatırılacak ki sigortalı olsun- o gelirin bir kısmından bunu temin edip bunu yatırır, böyle bir şekilde kadınlara özel, onlara özgü bir sigorta sistemi bu manada getirilebilir mi, bu çalışılıyor. Bu da öyle akşamdan sabaha olabilecek bir iş değil çünkü, bununla ilgili departmanlar çalışıyor, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının kuruluşları vesaire, onlar çalışıyor.

BAŞKAN – O zaman sizin de bu departmanı tekrar kurmanız gerekecek herhâlde.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANİ MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Hayır, hayır. Bizde zaten yeteri kadar bu konuda çalışacak daire var yani illa onun, o isim altında olması da gerekmiyor. Şimdi, ben size mesela 2011 öncesinde ki -Sayın Uslu'nun sorusunun bir parçası aslında- duruma baktığımızda, o tarihte bizde 3 daire başkanı vardı daha önce, şimdi 8 daire başkanı var. Hiç genel müdür muavinimiz yoktu, 1 genel müdür muavinimiz var. Hukuk müşavirimiz yoktu, 1 hukuk müşavirimiz var. Bunların hepsi bayan ve bunları biz bu dönemde, son birkaç yıl içerisinde atadık.

Kırsal alanda kadın dairesi diye bir daire vardı, Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğünde ama o genel müdürlük hizmetleri itibarıyla başka genel müdürlüklerle birleştirildi, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü adı altında örgütlendi ve kadınla ilgili, kadın çiftçilerle ilgili Yayın Dairesi Başkanlığı diye bir çalışma grubu var, bu çalışma grubu aslında yaptığı hizmetler itibarıyla da çok daha etkin yani şu eylem planının koordinasyonunu yapan bu daire, onlar hazırladılar, bunun içinde yine kadınlar var. İlla buradaki şey şu, orada çalışan, çalışabilecek, yöneticilik yapabilecek... Bunu size çok samimi söylüyorum, ben o konuda da hiçbir zaman, hiçbir dönemde de zaten başka türlü olsa 8 daire başkanı atamazdım yani başka bir düşüncem olsa ama 8 daire başkanını ben atadım. Ben diğer daire başkanlıklarını ve genel müdürleri atarken de asla cinsiyetine veya zihniyetine değil ben onun şahsiyetine bakarım. Şahsiyeti itibarıyla orada çünkü bir de o kurumu tanıması, bilmesi vesairesi gerekiyor, o alanda belirli bir müktesebatı olması gerekiyor ki yönetici yani orada bir ekip çalıştıracak, bir ekip yönetecek yani onlardan inanın olabildiğince, o konuda zerre kadar benim şeyim yok yani bayan arkadaş, uygun diğer vasıflar itibarıyla da o görevin gereklerini, icaplarını karşılayabilecek arkadaşlar olursa, onları atarız.

Biz şunu uygulamaya çalışıyoruz, bir eylem planı hazırladık, bu eylem planını biz diğer bakanlıklarla birlikte, diğer kuruluşlarla birlikte, burada tedbirler öngörülüyor, bu tedbirlerin hangisini biz hangi bakanlıkla ne şekilde uyguluyoruz, hangi kuruluşla uyguluyoruz, onun çalışmasını yapıyoruz. Bizim için önemli olan bunun başarılı bir şekilde olması, tabii ki bunu yaparken de diğer kuruluşlarımızın...

BAŞKAN – Bu alanı bizim de çalışmamız lazım geliyor herhâlde arkadaşlar. Kırsal alanda kadının güçlendirilmesi, buradan o sonuç çıkıyor Sayın Bakanım, şimdi...

ZEYNEP KARAHAN USLU (Şanlıurfa) – Sayın Bakanım... Sizin bu inisiyatifinizi gerçekten yani benim en azından kendi şahsi görüşüm hem gözlemleyen hem de içtenlikle –daha önce de ifade ettim- takdir eden biriyim ama burada kurumsal bir yapı oluşturmaya dair bir öneri benimkisi. Yani sizin kendi personeliniz içerisinde cinsiyet ayrımcılığı gütmeksizin atamalarda eşitlik ilkesiyle hareket ettiğiniz açık bir gerçek ama kadınların –özellikle tarım sektöründeki kadınların- dezavantajlı konumunu ve bu anlamda Hükümetimizin hayatın her alanında uyguladığı bu pozitif ayrımcılık perspektifini de dikkate alacak olursak, yeniden böyle bir daire başkanlığı olduğu takdirde, her ne kadar etkinlik alanı çalışma grubu olarak kağıt üzerinde bir adım geriye düşmüş görünüyor yani işte çalışma grubuyla daire başkanlığı arasındaki hiyerarşik fark bellidir yani daire başkanlığı bakanlığın organizasyon şemasında vardır ama çalışma grubu yoktur. Dolayısıyla, böyle organizasyon şemanızda da yer alan kurumsal bir yapıyı –daha önce de bünyenizde olduğu için- yeniden kazandırabilirsek eğer çok daha sistematik ve daha daha yaygın ve adı da konmuş –hani bebeğin adını koymak derler ya- bir biçimde bu ulusal eylem planını daire başkanlığınızın inisiyatifine verebiliriz diye düşündüğüm için ben bu öneriyi getiriyorum.

BAŞKAN – Bir de “Üretimin yüzde 48’ini gerçekleştiren kadın.” dediniz yani çiftçi sayısının da yüzde 50 yüzde 50, böyle bir oranda ve de bir mağduriyetin olduğu bu oranlar içerisinde mağduriyetin olduğu, çünkü daha çok kırsalda, yoksullukta, zorlukta en çok etkilenen kesim kadınlar ve çocuklar olduğu göz önünde tutulursa, orada onların güçlendirilmesine yönelik de organizasyon şemasında da bunu ön plana çıkartacak bir yapılanmayı bekleyebiliriz.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Şimdi, yani kuşkusuz onu da değerlendiririm yani o öneri...

BAŞKAN – Yani biz Komisyon olarak bunu size hissettirdiğimize inanıyoruz Sayın Bakanım.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Evet ama şunu söyleyeyim, şu an o çalışma grubunda 5 arkadaşımız çalışıyor, 3’ü bayan bunların. Dolayısıyla, onlar gelişmeleri takip ediyor, biz de şuna... Ben bu Tarım Bakanlığında uzun süredir çalışıyorum, bütün departmanlarında çalıştım, bütün kademelerde görev yaptım. Evrak memurluğundan başladım ben Tarım Bakanlığında, evrak kayıt memurluğundan başladım, bütün kademelerinde de çalıştım, bütün departmanlarında da çalıştım, çalışmadığım departman yok yani bürokrat olarak,

teknokrat olarak, teknik eleman olarak, büro memurluğu olarak –anlatabildim mi- üst düzey yönetici olarak, genel müdür olarak her safhasında bulundum yani hangi dönemde ne kuruldu, ne iş yaptı? Onları da biliyorum. Derdim onları şimdi, şey yapmak değil. Ben şuna...

ZEYNEP KARAHAN USLU (Şanlıurfa) – Bakanım, geçmiş geçmişte kaldı, siz derseniz bu durumu değiştirirsiniz...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Sayın Uslu, şunu söylüyorum, sizin elbette ki öneriniz benim için çok önemli yani bu heyetin, burada bugün huzurunda bulunduğum Komisyonun değerli başkan ve tüm üyelerinin hepsinin kuşkusuz değerlendirmeleri, önerileri benim için çok önemli, onları elbette ki dikkate alacağım ama şunu söylemeye çalışıyorum, şu ana kadar ki uygulamamda biz daha çok gerçekten fonksiyon icra edecek, daha etkin bir sonuç alacak bir yapıyı genel manada yaptık, mesela biz bakanlığın merkez teşkilatında, şube müdürlüğü sistemini kaldırıyoruz, daha doğrusu kaldırdık. Niye kaldırdık? Çünkü bürokratik zinciri uzatıyor yani uygulamalarda tecrübelerimiz bize bunu gösterdi. Daire başkanı etkin mekanizma, onun altında daha esnek çalışma grupları oluşsun, ihtiyaca göre, projeye göre, proje tamamlandığı zaman o kişi, o grup başka bir fonksiyon icra ediyor. Tabii ki amacımız biraz o yani sonuç odaklı politikalarımız ne? Neyi öngörüyoruz? İşte kadınların haklarının korunması, kadın çiftçilerin özellikle veya çiftçi kadınların daha güçlü, emeklerinin daha çok karşılığını alabilecekleri bir yapı, belki o arada işte aslında modernleşme süreci de budur bir manada. Yani bireyselleşmenin bir şekilde sağlanması ama bunu da sosyal bünyeye, sosyal yapıya aile değerlerine zarar vermeyecek şekilde, onların hem haklarına kavuşması hem daha etkin bir üretim yapabilmeleri, daha verimli çalışmaları ama karşılığında da ekonomik olarak da kendi emeklerinin karşılığını rahat alabilecekleri bir mekanizmanın, bir sistemin bir şekilde tesis edilmesi, bunun gerek yapısal işlevi yani bunun oluşturulması, mevzuatının oluşturulması ve en önemlisi hepsinden, uygulamadır, bu uygulama hepimizi bir şekilde ilgilendiriyor çünkü bir zihniyet aslında değişimi ve dönüşümdür.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, son beş dakikamız, üç arkadaşımıza da söz vereyim isterseniz.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Dolayısıyla, onları... Sigorta konusu soruldu, dediğim gibi sigorta konusu şu anda teknik olarak çalışılan bir konu, bir de şu yani tarımda iki kişi Sayın Güven ve Sayın Tuncel, ikisi değindiler, işte “Tarımda hani genel olarak iyiye gittiğimiz söyleniyor ama hani kim, nerede? Bu iyileri biz toplumda birey olarak göremiyoruz.” Diye. Ben tabii şunu söyledim: Türkiye’nin makro düzeyde rakamlarını, işte büyümesini, dünyadaki yerini, tarımsal üretim hasılasından ben bahsettim yani birinci olduğumuz Avrupa’da Türkiye’nin tarımsal üretim değeri itibarıyla tarım hasılasının karşılığıdır. Burada biz, 23 milyar dolardan 62 milyar dolara çıktık. Bu önemli yani üretim değeri, hasılası itibarıyla ben bunun dağılımı, popülasyonun olduğu yerde varyasyon olur, bu istatistik kaidedir. Yani bunun elbette ki hepsi, işte fert başına 3.600 dolar para elbette ki kazanmıyor. Ben böyle bir şey söylemedim yani ülkelerin

millî gelirleri de, fert başına gelirleri de öyledir. Amerika'da da Danimarka'da da İsveç'te de yani herkes 35 bin dolar gelire veya 35 bin euro gelire sahip değil. Bunun yüz bin doları olan da vardır, on bin doları olan da vardır, beş bin doları olan da vardır yani bu bir istatistik kaide yani ortalama bir değerle sonuçta kararlar alınıyor, uluslararası kriterler belirlenirken, tayin edilirken de onlar kullanılıyor, ortak bir ifadeden bahsettim, Türkiye'de insanların yani tarımla uğraşanların tabii sorunları da var, o sorunları birincisi şu: Kırsal alanda bir yoksulluk, elbette ki var ama bunun sebebi şu, şahısların, çiftçilerin sahip oldukları tarım arazisi ölçeği son derecede önemli. Biz o ölçek üzerinden veya sahi üretilen tarımsal ürünü veya hayvansal ürünü, onu baz alıp bir oranla destek veriyoruz. Yani birisi diyelim 5 ton bir şey ürettiyor, ona ton başına şu kadar prim veriyorsunuz, öteki 20 ton veriyor, ona da oransal olarak aynı ama miktar olarak elbette ki birine daha fazla birine daha az veriyorsunuz çünkü başka elinizde bir ölçü yok.

Şimdi, Türkiye'de sorun şu: Çiftçiler çok çok küçük alanlarda üretim yapıyor. Dünyanın hiçbir yerinde bizdeki kadar arazi hızla bölünmüş, parçalanmış değil. Dünyanın hiçbir yerinde de tarım arazilerinin miras yoluyla bölünmesine bu şekilde izin verilmedi, verilmiyor, Türkiye hariç. Türkiye'de ortalama işletme büyüklüğü 60 dönüm ve 60 dönüm 7 ayrı parselden oluşuyor. 3 milyon 100 bin çiftçi var Türkiye'de –kaba, tam rakamı 3 milyon 60 küsur bir şey- yani sonuçta 3 milyon 100 bin insan ortalama 60 dekarlık bir arazide, yani 6 hektarlık bir arazide ve her biri 7 ayrı parselden oluşan bir alanda üretim yapıyor. Şimdi sorun aslında bu. Yani biz bireysel olarak eğer bu insanlarla görüşüp bunlara “Ya, nasılsınız, durumunuz nice?” diye sorduğumuzda insanlar yoksul olduklarını söyleyecek, bundan şikâyet, yani “Benim gelirim yetersiz.” diyecek. Bu doğaldır, yani ben buna... Bunu nasıl artırırız? Bu ölçeği büyümeden, bunun geliri çeşitlendirilmeden, buna ait de eğitim vesaire verilmeden, onun mekanizmaları kurulmadan, o kırsal kalkınma projeleri tam olarak hayata geçmeden bizim bunu yapmamız mümkün değil ki. Yani adam, işte, 6 hektar alanda, 7 ayrı parselde üretim yapacak, buraya ne ekirse eksin oradan elde edeceği hasıla azdır. Dolayısıyla, onunla adamın gelirinin çok artması elbette ki mümkün değil. Ne yapacağız? Arazileri nasıl toplulaştırırız, bu bölünmenin önüne nasıl geçeriz, tarım arazilerinin bölünmesinin önüne nasıl geçeceğiz, biz bunların üzerinde çalışıyoruz. Bu, gelecekte bizi daha iyi bir noktaya taşıyacak konu. Yoksa, ölçek, yani rakamlar doğru, Türkiye Avrupa'nın tarımsal üretim değeri ve tarım hasılası bakımından en büyük ülkesi, 1 numaralı ülkesi, dünyanın da 7'nci büyük ülkesi. Bunu ben söylemiyorum, bunu Dünya Bankası da söylüyor, bunu OECD de söylüyor, bunu Birleşmiş Milletler Gıda Tarım Teşkilatı da söylüyor. Onlar yayınlıyorlar raporları, biz de zaten onlardan aldık, yani böyle olduğunu. On yıl içerisinde de Türkiye 4 basamak atladı, bu da çok önemli bir şey. Ama birey birey gidip de ölçeği çok küçük bir vatandaşımıza, bir çiftçimize “Ya, senin durumun nasıldır? Gelirin ne?” Tabii, onun geliri düşük. Niye? Arazi çok küçük. Yani bunu da bu şekilde bilmemiz lazım.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, konu anlaşıldı. Çok teşekkür ediyoruz.

Son 3 arkadaşşıma söz verip kapatmak isterim.

Sayın Acar, hızlıca efendim.

GÜRKUT ACAR (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

“Burada ucuz iş gücü düşük maliyeti sağlıyor, bu nedenle mi kayıt dışılık çok fazla?” diye düşünüyorum.

Kadınların yüzde 69'u herhangi bir sosyal güvenlik kapsamında değil. Bunu resmî istatistikler söylüyor. Bu çok yüksek bir oran ve bu konuda... Sayın Bakanın öncelikle sunumu için teşekkür ediyorum, çok güzel bir sunum oldu, etkilendim doğrusu. Dilerim ki Türkiye gerçekten bu bahsedilen rakamlara uygun bir yer alabilsin dünyada ama bunu çiftçinin yoksulluğunun üzerine kurmamak lazım. Özellikle aile işletmelerinin tespit edilerek içindeki kadınlara özel bir koruma sağlamak konusunda, buradaki kitapçıkta ve öneride bir şey bulamadım. Yani, bana göre, öncelikle bu aile işletmelerinin tespit edilmesi, aile işletmelerindeki kadınların tespit edilmesi ve Sayın Bakan, bazı ürünlerde -biliyorsunuz devletin alım yaptığı ürünler var- toptancı hâl uygulamalarında da bu kadınların sosyal sigorta keseneklerinin hem teşvik edilerek bir miktarını devletin ödemesi hem de diğer yandan da yine o ürün teslimi sırasında primlerin kesilmesi suretiyle kadınların tarımda hiçbir güvencesi olmadan çalışmasının önüne geçilebilir diye düşünüyorum. Bu konuda bir şey bulamadık.

Ve son olarak da şunu söylemek istiyorum: Burada kitapçıkta... Çok güzel hazırlanmış bir kitap, hazırlayanlara çok teşekkür ediyorum. Gerçekten Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi Ulusal Eylem Planı olarak önümüze konmuş olan kitapçık güzel hazırlanmış. Yalnız, tabii, çözüm önerileri yeterli değil. Sayın Bakanın şeyine de katılıyorum, uzun vadeli, çok ciddi bir çalışma yapmak lazım, bu kolay değil.

BAŞKAN – Bunu bizim de gündemimize almamız lazım.

GÜRKUT ACAR (Antalya) – Ama bunu Bakanlıkta bir birim kurarak, sürekli bir biçimde kontrol edecek, önemli, kalıcı bir birim olarak amaçlamak gerekiyor diye düşünüyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sağ olun.

Sayın Dedeoğlu.

MESUT DEDEOĞLU (Kahramanmaraş) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, şimdi, konuşulanların ve Komisyon üyesi arkadaşlarımızın konuşmalarını tamamen, çok büyük dikkatle dinledik. Sonuç itibarıyla, 2 tane temel unsur ortaya çıkıyor;

1'inci, Anadolu'da tarımda çalışan kadınlarımızın sosyal güvenlik çerçevesinin içerisine girmesi. Tabii ki Bakanlığınızla Sosyal Güvenlik Bakanlığının arasında ortak bir çalışma yapılmasıyla ortaya çıkacak bir sonuç.

2'ncisi de, yine temenni ediyorum ki önümüzdeki dönemlerde, hatta bugünden itibaren gerek Bakanlığınızda gerekse 81 ilimizde kadın yöneticilerimize daha çok öncelik, pozitif ayrımcılık yapılması noktasında çalışmalara başlayacaksınızdır herhâlde çünkü bütün Komisyon üyelerimizin ve Sayın Başkanımızın da temennisi bu nokta üzerindedir. Bu konuya göstereceğiniz hassasiyetten dolayı şimdi den teşekkür ediyorum.

GÜRKUT ACAR (Antalya) – Sayın Başkan, bir konuyu unuttum ben, eğer uygun görürseniz hemen onu da ilave etmek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

GÜRKUT ACAR (Antalya) – Burada şey var, tarımda göçebe mevsimlik işçi olarak çalışan işçilerin durumu Türkiye'de herkesin yüreğini sızlatacak boyutlardadır. O insanlar kendi yurtlarını bırakıp toplu hâlde, kafiler hâlde, mesela fındık zamanı Karadeniz sahillerine, pamuk zamanı Akdeniz sahillerine koşuyorlar. Bu göçebe işçilerle ilgili, Sayın Bakanın ne gibi tedbirler düşündüğünü de bilmek istiyorum. Bunu da çok önemli, ciddi, Türkiye'de herkesin vicdanını sızlatan bu işçilik konusunda ciddi tedbirlerin alınıp alınmadığını, bunların sosyal güvenliğiyle ilgili ve yaşam koşullarıyla ilgili, Bakanlıkta bir çalışma olup olmadığını merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Gürkan.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, size ve çalışma arkadaşlarınıza teşekkür ediyoruz, güzel bir sunumdu.

Ben, özellikle, kantinle ilgili bir düzenleme var, özellikle sağlıklı gıda tüketimiyle alakalı... Şimdi, bizim Adana'da Esnaf Sanatkârlar Odası bir proje yaptı, okullarda da uygulamaya başlayacaklar ama Millî Eğitimle ilgili biraz, hani, bilgi anlamında sıkıntı var gibi geliyor. Bu konuda tarım il müdürlüklerimiz, ilçe müdürlüklerimiz de biraz daha aktif olursa daha iyi olur diye düşünüyorum.

Diğer konu, tabii, Tarım Bakanlığında mutlaka çok başarılı arkadaşlarımız var, yani danışmanlık yapan veterinerler, tarım danışmanları vesaire var ama mesela benim ilimde gerçekten çok başarılı çiftçi kadınlarımız var, yani bunların rol model olması anlamında, ilçelerdeki çalışmalarda veya ilde yapılacak bazı bu tanıtımla ilgili toplantılarda bu arkadaşlarımız gönüllü danışman olarak kullanılmaz mı? Çünkü bizim danışmanlarımız var ama açıkçası ilçelerde biz bile çoğu zaman, köy köy gezmeye rağmen rastlamıyoruz ve kadınlarımız daha çok merkezlere gidemediği için de bilgi anlamında eksik kalıyor. Yani bu şekilde bir çalışma yapılamaz mı?

Bir de bu göçle gelen ailelerle alakalı, Sayın Vekilimiz de söyledi, bizim Adana'da Valilikle biz ortak çalışmalar hem Tarım İl Müdürlüğü hem Valilik yapıyor. Gerçekten önceki sıkıntılardan çok daha iyi durumdayız şimdi hem eğitimden mahrum kalmamaları hem sağlık hizmetleri anlamında ama tabii ki sorun, yani geçici olması nedeniyle sorunun çözümü biraz zor gibi geliyor. Ben de çiftçi bir ailenin kızı olarak, tarlalarda da epeyce çalışmış biri olarak kadının tarımda fahri bir birey olarak değil

de asli bir birey olarak yer almasını özellikle arzu ediyorum. Zira, kadın orada olağan bir birey olarak yer alıyor, yani vazgeçilmez bir unsur değil de, olsa da olur olmasa da olur anlamında bir konumu var. Özellikle sosyal güvence ve destek konusunda yapılacak SODES destekleri, bunun gibi diğer sosyal yardımlaşma destekleri artırılırsa kadın daha etkin hâle gelebilir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum sunumunuz için.

İyi günler diliyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakanım.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) –

Teşekkür ediyorum.

Mevsimlik işçilerle ilgili, biz, tabii, bu çalışma hayatını düzenleyen, malum, ilgili Bakanlık Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. Biz gerek onlara gerek valiliklere bu mevsimlik işçilerin yoğun olarak yer aldığı iller, neresi? İşte, Düzce, Sakarya fındık açısından, Ordu, Giresun, özellikle Karadeniz'in bazı illeri. Eskiden Çukurova çok fazla alıyordu bu manada, bu son yıllarda o kadar fazla değil, yani orada daha az. Biz onlarla gerek bunların oradaki gündelik hayatlarını kolaylaştırır... Çünkü gerçekten zaman zaman insanın yüreğini sızlatan görüntüler oluşuyor oralarda. Onlarla ilgili, valiliklere çeşitli, bizim, işte, tavsiyelerimiz vesaire oluyor. Biz de projeler hazırlıyoruz. Mesela, "METİP" diye, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığıyla biz bir proje hazırladık, Mevsimlik Tarım İşçileri Projesi. Burada, özellikle bu projede kadın üreticilere ve bunların çocuklarına dönük gerek gündelik yaşamla ilgili gerek ev ekonomisiyle ilgili gerek diğer, yani tarım ve tarım dışı konularla ilgili bizim onlara dönük birtakım eğitim programlarımız var ama yaşam şartlarının iyileştirilmesi, çalışma şartlarının kolaylaştırılması, dediğim gibi, birtakım ortak hizmetlerin sağlanması, ortak yaşam alanlarıyla ilgili birtakım düzenlemelerin, altyapı hizmetlerinin vesaire yapılması, bunları daha çok valilikler üzerinden ve Çalışma Sosyal Güvenlik Bakanlığının koordinasyonu, bizim önerilerimiz oluyor. Sonuçta bunlar tarımda çalışan insanlar ve bunların orada daha iyi standartta, daha iyi kalitede yaşamaları bizim arzumuz. Bunun için ilgili kuruluşlarla iş birliği yapıyoruz ve onlara dönük önerilerimiz var.

Sayın Gürkan'ın, Fatoş Hanım'ın söylediği... Bizim, tabii, köylere 10 bin tane tarım danışmanı gönderdik, 10 bin, Türkiye'de, 151 tanesi Adana'da. Türkiye'nin 81 vilayetinde, her köyde eğer bir tarım potansiyeli varsa, bir hayvancılık potansiyeli varsa onları biz belirliyoruz ve buralara, işte, ÖSYM'ye müracaat ediyoruz, eleman alıyoruz, mühendis, veteriner hekim çeşitli branşlarda. Bunları, ayrıca danışmanlık fonksiyonlarını daha iyi icra edebilecekleri şekilde hizmet içi eğitim programlarından geçirdikten sonra o köylere gönderiyoruz, tabiri caizse o köyü onlara zimmetliyoruz, yani çalışma sahası sadece o köy. Orada bazen etrafında 1-2 tane köy daha olabiliyor. Yani o potansiyele göre. 2007'de başladık, en son 2013 Ocak ayında 2.500 kişi daha başladı. Şu anda köylerde bizim 10 bin tane personelimiz var. Şimdi, tabii, bunların aslında köylülerle ne kadar irtibat kuracağı veya bunlardan ne kadar faydalanılabileceği hususu elbette ki bizim arzumuz ve biz bunu daha faydalı

hâle getirmek için çalışıyoruz, eğitimlerle vesaireyle, ücret artışları, birtakım ödüllendirmeler vesaire. Ama köylülerin de bu kişilerden azami istifadeyi sağlayabilecekleri bir taleple ortaya çıkmaları gerekiyor. Yani bir de işin o boyutu var, hani, tek taraflı bir iş değil. Nihayet şu: Amiyane tabirle, bir insandan zorla bir şey alabilirsiniz ama bir insana zorla bir şey veremezsiniz, yani, zorla... Bir talep olacak ki bir şey verebilirsiniz. Yani, yoksa, istemiyorsa bir şey veremezsiniz, hiçbir şey veremezsiniz, bilgi de veremezsiniz. O nedenle, o mekanizmanın da kurulması... Bunu kim sağlayacak? Bunu biz muhtarlar söylüyoruz, çiftçi kuruluşlarına söylüyoruz, ziraat odalarına, üretici örgütlerine, üretici birliklerine vesaire, bu kardeşlerimizden... Çünkü bunların çoğu genç arkadaşlar ve köy tercihini de onlar yapıyor, biz yapmıyoruz, yani ÖSYM'ye müracaat ediyor, her köyün, "Adana'nın, işte, Kadirli ilçesinin, Ceyhan ilçesinin falanca köyüne..." diye müracaatta bulunuyor. Aynı köye birden fazla müracaat varsa en yüksek puanı alan kimse ÖSYM onu yerleştiriyor. Yani biz özel bir, başkaca bir seçim tarzıyla bunları göndermiyoruz.

Burada, tabii, Adana, Türk çiftçiliğinde, Türk tarımında gerçekten, Çukurova öncü bir yer. Dünya çapında orada çiftçiler var, birçoğunu da şahsen tanıyorum ve çok saygı duyduğum hanımefendiler var orada Nur Hanım başta olmak üzere. Şahsen tanıdığım, bildiğim, saydığım, sık sık görüşüne başvurduğum, telefonla görüştüğüm, Adana'ya gittiğimde ziyaret ettiğim hanım çiftçiler var orada. Remziye Hanım da, birçok orada kadın çiftçiler var, Adana Üreticiler Birliği, Çiftçiler Birliğinin, bunlar, yönetiminde de çok etkin. Onlardan biz zaten... Mesela, ben, şahsen, benim danışmanım gibi onlar çünkü, ben sık sık onlara zaten konuları danışıyorum, yani sezonda, sezondan önce ne oluyor, ne bitiyor, nasıl gelişmeler vesaire. Tabii, vakitleri el verirse onlar gibi olanlardan da istifade etmek bizim için de gerçekten önemli bir konu.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, sektör de zor bir sektör aslında. Hava şartları -değil mi- kuraklık, seldi vesaireydi, istatistiklerin lineer olarak gidebileceği bir alan da değil.

Biz teşekkür ediyoruz.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Biz, tabii, onları söylemiyoruz.

Burada şunu, bir iki noktayı daha müsaade ederseniz söyleyeyim: Tabii, tarım hem çok geniş bir alan, çok çok geniş bir alan, yani normal, şehirde yaşayan bir insanın ilk bakışta tasavvur edebileceğinden çok daha geniş bir alan, aslında hayatın bütün alanı ve bizim kontrol edemediğimiz çok sayıda faktör var devrede çünkü tabiat şartları belirliyor ve coğrafya belirliyor. Coğrafya yeryüzünde bir yerin üzerinde yaşayacak canlılarını tayin eder, o canlılar birbirinin besinini, gıdasını oluşturur ve bunun ekip biçme kültürü var, sonuçta gıda da bundan gelir, ticaret de, muamelat da, birçok ticari ilişki, sanayi vesaire bütün bunlar oradan gelir, folkloru, edebiyatı etkiler ve bütün bunlar aslında Latinlerin "cultura" dediği şey, yani "kültür" kelimesi "ekip biçmek" demektir, yani "tarım" demektir. Dolayısıyla "agriculture" aslında kültürü oluşturuyor, çok geniş ve zorlu bir alan. Bitki, bütün bitkiler, canlı, diğer

canlılar gibi, hayvanlar gibi, soğukkanlı, sıcakkanlı diğer hayvanlar gibi, bunların hepsi soğuktan da etkilenir, sıcaktan da etkilenir, kuraklıktan da etkilenir, fazla yağıştan da etkilenir, çok güneşten de etkilenir, hiç güneş olmamasından da etkilenir, strese girer bunların hepsi. Dolayısıyla, sizin kontrol edemediğiniz o kadar çok faktör var ki ve bunları üretici, bütün bu risk alanlarında, bütün bu belirsizlik alanlarında tabiatla bir şekilde, tabiatın dilini bir şekilde öğrenmeye çalışarak üretimini sürdürüyor, hayatını sürdürüyor, sahip olduğu kaynak sınırlı olduğu için de yoksulluk oranı artıyor. Tarımdaki iktisat teorisinde de kaide budur. Tarımı iktisadi manada problemlili kılan temel cümle şu: "Tarımsal ürünler talep esnekliği düşük mallardır." Yani bir insan zengin olduğunda daha fazla ekmek yemiyor, bir insan zengin olduğunda daha fazla domates, daha fazla portakal, daha fazla herhangi bir ürün tüketmiyor, dolayısıyla esnek değil. Esnek olmadığı için siz belirli bir üretimi sürekli sürdürmek, yapmak zorundasınız ama talep o şekilde oluşmadığı zaman sizin geliriniz bundan etkileniyor, sorun bu. Onun için desteğe ihtiyaç var, biz de olabildiğince bunu desteklemeye çalışıyoruz. Dünyadaki bütün gelişmiş ülkelerde de bir şekilde, herkes imkânı ölçüsünde desteklenir.

Bizim sorunumuz ne? Bizim sorunumuz şu: Gelişmiş ülkelerde 100 tane çalışanın 1'i tarımda çalışıyor, 1, istihdamda 1. Birleşik Devletler'de 1 kişi, Fransa'da 2 kişi, İngiltere'de 1 kişi. Bütün Avrupa Birliği, Doğu Avrupa ülkeleri katıldıktan sonra bile 27 Avrupa ülkesinin ortalaması istihdamda 4-4,5. Yani 100 tane çalışanın 4 tanesi tarımda çalışıyor. Türkiye'de, demin orada söyledim, 25 kişi. Dörtte 1. Her 4 çalışandan 1 tanesi Türkiye'de tarımda çalışıyor. Şimdi, 6,3 milyon kişi, yani 24 milyon istihdamımızın, toplam çalışmamızın 6 milyon 300 bin kişisi tarımda çalışıyor. Şimdi, tarım gibi talep elastikiyeti düşük, bizim gibi aşırı derecede fragment, hatta atomize olmuş, aşırı derecede parçalanmış bir arazi yapısında siz üretim yapacaksınız, maliyetleri düşüreceksiniz ve dünyayla rekabet edeceksiniz, bu ciddi bir sorun. Bu kadar nüfus var burada. Bu kadar nüfusun, işte, yarısı da kadın bunların, yani yüzde 48'i burada çalışıyor, onlar da emek koyuyor ortaya. Sonuçta, bu bizim yapımız. Biz sanayi devrimini 19'uncu yüzyılda ıskalamışız toplum olarak, yapmamışız, yapamamışız. E gelmişiz şimdi, bakın, bugün hâlâ istihdamımızın şu anda, işte, hizmetler sektörü bir miktar öne geçti, yaklaşık 3,5 milyon civarında çalışanı, sanayi vesaire. Hâlâ, evet, 2'nci sırada, tarım bizim için çok önemli. Yani 4 kişide 1 kişi hâlâ Türkiye'de, 2013 yılında, tarımda çalışıyor.

O nedenle, bunların, hem bu reformların yapılması hem bu alanların daha verimli bir şekilde işletilmesi hem Türkiye'nin insanının karnının doyması hem ihracat yapması hem bu insanların hayat standardının yükseltilmesi kolay bir şey değil. Gıdası, tarımı, hayvancılığı, kırsal kalkınması, bütün bunlar altyapısıyla, üst yapısıyla üretim ilişkileri ve faaliyetleriyle 150 tane ürün yetiştiriyor Türkiye, 150. Hani, bu "polyculture" tarım. Dolayısıyla, bir ürünün, her bir ürünün ekolojik dengesi ve talepleri farklıdır, yani birine sıcak çok iyi geliyor, ötekine sıcak çok kötü geliyor; birine soğuk iyi geliyor, soğuk olmadan kalitesi artmıyor, ötekine soğuk zarar veriyor. Aynı anda, şimdi, bu 150 tane ürünün her birinin denge noktası farklı. Bir sene birisi iyi olduğunda birisi kötü oluyor, o yüzden oradan da bağırıma

geliyor, "Ben kötü durumdayım." diyor haklı olarak. Dolayısıyla, bu bizim işimizi, tabii, diğer sektörlere nispetle zor kılıyor ama tarımla uğraşanların şöyle bir avantajı olduğunu düşünüyorum: Tabiatı tanımak insanın kendini tanımasına yardımcı oluyor. Tabiatı iyi tanıdığımız ölçüde kendimizi iyi tanıyoruz, kendimizi iyi tanıdıkça da tabiatı da, insanları da daha iyi anlama, daha çok sevme gibi bir imkân doğuruyor bize. Bu bizim aslında yaşam tarzımız, kültürümüz. Biz bundan, tarımla uğraşmaktan, bütün bu gündelik sıkıntılarına rağmen biz bundan memnunuz, yani bir hikmet olduğunu düşünüyoruz. Bütün bu tabiatın içerisinde, doğanın içerisinde bu dengeyi muhafaza etme... Ama tabii ki zor tarafları da var ve onlarla da biz uğraşıyoruz.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, çok teşekkür ediyoruz her şey için. Ağızınıza sağlık. Arkadaşlar için de çok verimli oldu.

Toplantının bu kısmını bitirelim, bir kanunumuz var, onu görüşelim.

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) – Sayın Bakanım, bu bayat ekmekle ilgili yemek tarifleriniz için de kutluyorum sizi. Hakikaten, bizim annemiz de evde bu bayat ekmeklerden ekmek aşısı yapardı. Ben bunu çok merakla okuyacağım şimdi.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – 20 tane orada yemek var, 20.

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) – Vardır. Hakikaten sizi kutluyorum ve çok güzel bir olay olduğunu düşünüyorum.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Evet. Yenileneceğiz, İnternet sayfamıza gelen... İnternet sitesi kurduk.

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, gündemimizde yer alan kanun tasarısının görüşmelerine geçmek istiyorum.

Baştan da söylemişim, Türkiye Cumhuriyetiyle Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti arasında Aile, Kadın ve Çocuk Politikaları Alanında İş Birliği Politikasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı'nın geneli üzerinde görüşmeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bakanı, bu arada, yolcu ediyorum.

Şimdi genel gerekçeyi okutup geneli üzerinde görüşme açacağım.

Gerekçe:

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanan İşbirliği Protokolü ile; iki ülke arasında aile, kadın ve çocuk politikalarında alanında işbirliğinin geliştirilerek bu alanda ortak politika ve stratejiler üretmeyi, tarafların sosyal politika konularında birbirlerinin bilgi ve deneyimlerinden yararlanmalarını temin etmeyi amaçlamaktadır. Protokol ile, taraflar arasında kurumsal gelişimin sağlanması, uzman personel yetiştirilmesi ve tecrübe aktarımı için ortak eğitim programları, inceleme ziyaretleri, uluslararası toplantı ve uzman değişim programlarının

düzenlenmesi, ortak çalışmalar yapmak üzere tematik çalışma gruplarının oluşturulması, ilgili sivil toplum kuruluşlarının işbirliğinin teşvik edilmesi ve uygulamaya dönük bir yürütme programının hazırlanması için uzman heyeti tesis edilmesi öngörülmektedir.

Söz konusu Protokol ile ayrıca; sosyal yapı, kültür, dil ve tarih açısından birçok ortak paylaşan iki ülke, aile, kadın ve çocuklarla alakalı sorunların çözümünde de ortak hareket edilmesi ve daha hızlı ve yapıcı çözümlere ulaşılması hedeflenmektedir.

BAŞKAN – (1/736) numaralı Kanun Tasarısı'nın geneli üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Peki, o zaman, geneli üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Kanun Tasarısı'nın, İç Tüzük 23 gereğince, tümünün oylamasına geçmek istiyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporu esas Komisyona havale edilecektir.

Toplantı sonuna kadar kalan tüm arkadaşlarıma canı gönülden teşekkür ediyorum. Önümüzdeki günlerdeki gündem belirlenerek görüşmek üzere...

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) – Sayın Başkanım, bu broşürle ilgili görüşlerimizi sonra mı söyleyeyim? Sonraya mı bırakalım?

BAŞKAN – Onu nasıl yapalım? İsterseniz, bugün saat dört gibi, görüşleri olanlar, iletmek istedikleri olanlar benim odama getirsinler çünkü toplantı vaktini 12.00 olarak hesap etmiştik, ona göre randevusu olan arkadaşlar var. Bugün dörtte, iletmek isteyenler bana iletsinler, son düzenlemeleri yapıp onları da hayata geçirelim.

Çok teşekkür ediyorum hepinize.

Kapanma Saati.12.28